

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**PŘEHLED UKRAJINSKÝCH FILMŮ
NA MEZINÁRODNÍM FILMOVÉM FESTIVALU
V KARLOVÝCH VARECH**

**OUTLINE OF UKRAINIAN FILMS AT KARLOVY VARY
INTERNATIONAL FILM FESTIVAL**

Bakalářská práce

VYPRACOVALA: Jana Vichťorová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Radana Merzová, Ph.D.

2019

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 16. 4. 2019

---

podpis

Děkuji Mgr. Radaně Merzové, Ph.D., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

---

podpis

OBSAH

1.	ÚVOD.....	5
2.	TEORETICKÁ ČÁST	7
2.1.	HISTORIE MEZINÁRODNÍHO FILMOVÉHO FESTIVALU V KARLOVÝCH VARECH.....	7
2.2.	FILMOVÝ FESTIVAL DNES.....	10
2.3.	ROZBOR FILMU.....	11
2.4.	FILMOVÁ PRODUKCE.....	12
2.5.	LITERÁRNÍ PŘÍPRAVA A PLÁN FINANCOVÁNÍ	13
2.6.	OBDOBÍ PŘÍPRAVNÝCH PRACÍ.....	14
2.7.	OBDOBÍ NATÁČENÍ.....	15
2.8.	DOKONČOVACÍ PRÁCE.....	18
2.9.	UMĚLECKÉ DŮSLEDKY VÝROBY FILMU.....	20
2.10.	VÝVOJ UKRAJINSKÉ KINEMATOGRAFIE.....	20
3.	PRAKTICKÁ ČÁST	23
4.	ZÁVĚR.....	39
5.	PE3IOME.....	41
6.	ZDROJE.....	45

1. ÚVOD

Největší kulturní akcí v České republice je rozhodně Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, který se koná každoročně začátkem léta. V letošním roce se bude konat již 54. ročník, což svědčí o tom, že se jedná opravdu o velmi uznávaný filmový festival nejen v Česku, ale i po celé Evropě. Každým rokem je o festival velký zájem a jeho návštěvnost neustále stoupá. Kromě toho jde o místo, kde se setkávají milovníci filmu, herci, režiséři, umělci, ale hlavně české a zahraniční celebrity, kteří mají k filmu opravdu blízko a jsou jeho nedílnou součástí. Není proto divu, že je právě tento festival tak populární.

Předmětem této bakalářské práce jsou ukrajinské filmy a filmy v ukrajinské koprodukcii na Mezinárodním festivalu v Karlových Varech, a to od 36. ročníku až po loňský 53. ročník.

Dané téma jsem si zvolila právě kvůli tomu, že bych ráda zjistila informace o daných filmech, tvůrcích jednotlivých snímků a také o jejich úspěšnosti, kterou na festivalu získaly. Chci čerpat především z internetových stránek festivalu, z hodnocení filmových kritiků nebo z recenzí, jež budou k dispozici. U vzniku filmu budu po informacích pátrat hlavně v knihách, které budou vhodné a obsahově zapadající do tématu.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části se chci věnovat festivalu, v první kapitole hlavně jeho historii a vývoji. V další kapitole bych se ráda podívala na samotný vznik, rozbor nebo distribuci filmu jako uměleckého odvětví. Kromě toho jsem do této kapitoly přidala i základní informace o vývoji ukrajinské kinematografie. Druhá, praktická část už bude věnována hlavnímu tématu bakalářské práce. Chci v ní rozebírat konkrétní filmy vzniklé v ukrajinské produkci a koprodukcii. Také bych chtěla najít základní informace o filmařích, zejména o režisérech, jež snímky vytvořili.

Cílem mé práce je najít a co nejlépe uvést jednotlivé ukrajinské filmy, které by mohly zaujmout milovníky ukrajinského filmu nebo filmového festivalu v Karlových Varech. Také chci zjistit, zda byly některé tyto filmy na karlovarském festivalu oceněny. Zajímavostí pro mě samotnou budou i témata snímků. Jedním z cílů je i přiblížení

problematiky vzniku filmu, kde se chce zabývat postupem dílčích činností potřebných k jeho vytvoření.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. HISTORIE MEZINÁRODNÍHO FILMOVÉHO FESTIVALU V KARLOVÝCH VARECH

Filmový festival v Karlových Varech patří k jednomu z nejvýznamnějších festivalů nejen u nás, ale i v celé Evropě. Za několik let si získal pozornost jak filmových kritiků, tak i režisérů, herců, nebo jen pouhých diváků. Může se zdát, že popularitu a svůj věhlas získal hned od začátku. Není tomu ale tak. Jeho začátky nebyly zrovna lehké.

Historie karlovarského festivalu sahá již do poválečného období. Právě v roce 1946 se konal úplně první ročník. Tehdy se ještě nejednalo o soutěžní festival, ale spíše o přehlídku. Kromě toho ani program nebyl příliš bohatý. Překvapivou informací může být fakt, že se nekonal v Karlových Varech, které k němu v současné době neodmyslitelně patří, ale v oblasti Mariánských Lázní. V Karlových Varech se konala jen malá část projekcí. Do Karlových Varů se přesunul až o něco později, a to v roce 1950. O tomto festivalu lze říct, že se jedná o jeden z nejstarších festivalů v Evropě. Ten úplně nejstarší se koná od roku 1932 v Benátkách.¹

Velký převrat zažil festival se změnou režimu v roce 1948, kdy u moci byla komunistická strana. Byly promítány zejména filmy s komunistickou tematikou. „Po nacistické totalitě, ohrožující existenci českého národa, nastoluje komunistický puč v únoru 1948 další diktaturu, která se v průběhu čtyřiceti let pokouší změnit českou kinematografii v povolný nástroj státní ideologie. Proto i karlovarský filmový festival musíme hodnotit jako typický produkt doby. Odráží se v něm všechny zákruty našich moderních dějin stejně jako důležité změny v mezinárodních vztazích.“² I přes tuto těžkou dobu se festival roku 1948 stal prvním, který byl soutěžní a kde se udělovaly ceny jako Křišťálový glóbus. Toto oceňování trvá doposud.

---

¹ SMUTNÝ, Jakub. Historie karlovarského filmového festivalu: Od malé filmové přehlídky k největší kulturní události Česka. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2018, 16. dubna 2018 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/historie-filmovy-festival-karlovy-vary>.

² ZUMROVÁ, Michaela. Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech ve zpravodajství ČTK [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152477/>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce PhDr. Ludmila Trunečková, Ph.D.

Rok 1956 byl pro festival významný, jelikož Karlovy Vary byly zahrnuty do tzv. kategorie A, což znamenalo, že patřily mezi nejvýznamnější světové festivaly. Po sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu navíc došlo k mírnému uvolnění poměrů, díky kterému se mohly vrátit některé západní filmy. Jednalo se například o snímky z Francie. „Určité omezení nicméně v té době představovalo založení nového filmového festivalu v Moskvě, který rovněž získal kategorii A. Od roku 1958 se tak tyto dva festivaly střídaly. V Karlových Varech se festival konal v sudých letech, v Moskvě v letech lichých. Tato situace trvala až do poloviny devadesátých let.“³ Roku 1966 nebyl nikdo oceněn cenou Křišťálový glóbus, což bylo velmi překvapující a neočekávané. Tím se potvrdilo to, že kvalitních filmů v té době nebylo mnoho.⁴

Další nelehké problémy zažil festival kolem roku 1968, kdy ho silně ovlivňovala normalizace a hlavně invaze vojsk Varšavské smlouvy. Festival byl postupně čím dál víc pod vlivem komunistického režimu. Přesto v roce 1970 získal ocenění film britského režiséra, což bylo ojedinělé. Od té doby byly oceňovány hlavně filmy ze sovětské produkce.⁵

Se sametovou revolucí, kdy padl dosavadní režim, přichází období svobody, což se mělo samozřejmě projevit i na programu festivalu. Na 27. ročníku bylo k dispozici několik filmů, které byly dříve zakázané, a znovu se objevili režiséři, kteří žili v emigraci. Mohlo se zdát, že vše bude v pořádku, ale festival nezažíval úspěšné období ani tehdy. „Po pádu komunismu zažila velký boom privatizace, která se pochopitelně nevyhnula ani filmovému průmyslu a nově otevřený trh dostal festival do drsného konkurenčního boje. Kritický byl pro něj rok 1992, kdy festival organizovalo nové a jak se později ukázalo nezkušené vedení. Návštěvnost tehdy rapidně klesla.“⁶ „Přes úspěch v roce 1990 zůstal karlovarský festival v povědomí lidí spjat se svou minulostí a nikdo příliš nepočítal s jeho další

---

³ SMUTNÝ, Jakub. Historie karlovarského filmového festivalu: Od malé filmové přehlídky k největší kulturní události Česka. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2018, 16. dubna 2018 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/historie-filmovy-festival-karlovy-vary>.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ ZUMROVÁ, Michaela. *Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech ve zpravodajství ČTK* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152477/>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce PhDr. Ludmila Trunečková, Ph.D.

existenci. Finanční problémy organizátorů i jejich laxnost spolu s nezájmem ze strany státu i diváků festivalovou tradici téměř ukončily.⁷

V roce 1995 byla nově založena filmová přehlídka v Praze pod názvem Zlatý Golem, která i přes počáteční problémy a kritiku patřila do skupiny tzv. festivalové kategorie A. Tím ztrácel festival v Karlových Varech na síle. O vznik Zlatého Golema se postarala skupina lidí, pro které byl festival v Karlových Varech přežitý. První ročník však neskončil nijak dobře, jelikož i přes velké snahy organizátorů se nepodařilo nalákat diváky. Zkusili uspořádat ještě druhý ročník, ale ani ten se nevydařil. Do kategorie A se opět vrátil karlovarský festival, který si svůj úspěch drží dodnes.⁸

Od té doby sláva festivalu neustále roste a je rok od roku úspěšnější. Za úspěchem a celkovou změnou k lepšímu stojí uznávaný český herec Jiří Bartoška. „Hlavní změnou bylo, že se festival začal konat každoročně. Hlavním cílem bylo zajistit festivalu mezinárodní věhlas, nabídnout program s kvalitními snímky z celého světa a přilákat zvučná jména světového filmu. Jiřímu Bartoškově pomáhala s organizací programu známá kritička a publicistka Eva Zaoralová a podařilo se jim během pár let zvýšit prestiž festivalu na maximum. Výsledek jejich práce byl impozantní. Program festivalu byl rozdělen do různých tematických sekcí, které byly zajímavé pro diváky.“⁹ Díky této dvojici na karlovarský festival každoročně jezdí nespočet návštěvníků, které láká bohatý program, popularita festivalu nebo Karlovy Vary samotné, jelikož je to zajímavé lázeňské město. „Pro filmové profesionály pak Vary začaly sloužit zejména jako místo, kde je možné seznámit se s aktuální kinematografií bývalého východního bloku. A vzhledem k tomu, že se dramaturgové festivalu v posledních letech hojně zaměřují na tvůrčí debuty, jsou Vary rovněž ideálním místem, kde hledat nové talenty.“¹⁰

---

⁷ ZUMROVÁ, Michaela. *Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech ve zpravodajství ČTK* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152477/>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce PhDr. Ludmila Trunečková, Ph.D.

⁸ Tamtéž.

⁹ KOCOURKOVÁ, Adéla. *Historie filmového festivalu Karlovy Vary. Jak to všechno začalo?*. TOPZINE [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/historie-filmoveho-festivalu-karlovy-vary-jak-to-vsechno-zacalo>.

¹⁰ SMUTNÝ, Jakub. *Historie karlovarského filmového festivalu: Od malé filmové přehlídky k největší kulturní události Česka*. Reflex.cz [online]. Praha, 2018, 16. dubna 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/historie-filmovy-festival-karlovy-vary>.

2.2. FILMOVÝ FESTIVAL DNES

V dnešní době jsou podmínky pro karlovarský festival ideální. Svě jméno si získal nejen v Evropě, ale i v ostatních zemích světa. Je to jedna z největších kulturních akcí, kterou se může Česká republika pyšnit. Za úspěchem stojí několik prvků, které ho dělají tak úspěšným.¹¹

V neposlední řadě jde o samotné město Karlovy Vary. „Snad každý návštěvník festivalu by souhlasil, že prostředí západočeského lázeňského města je pro celkovou atmosféru festivalu naprosto zásadní. Vary začátkem července fungují jako samostatný svět odštěpený od zbytku republiky – filmem to tam opravdu žije a je to vidět na každém kroku. Něco podobného by v Praze jednoduše nešlo dokázat.“¹² V této souvislosti je důležité zmínit, že právě v období, kdy se chtěl úspěšným stát již zmíněný Zlatý Golem, se uvažovalo, zda se karlovarský festival nepřesune z Karlových Varů do Prahy.¹³

Dalším bodem, který láká pozornost návštěvníků, je otevřenost festivalu. I díky tomu jeho návštěvnost rok od roku stoupá. Tuto akci může totiž navštívit kterýkoliv běžný divák, ale i nespočet českých nebo dokonce zahraničních hvězd. A přesně takové celebrity lze na festivalu potkat nejen na červeném koberci, ale i v hledišti na projekci filmu. Taková možnost není na podobných festivalech vůbec k dispozici. Například na festivalu v Cannes se na promítání filmu běžný divák rozhodně nepodívá.¹⁴

Festival jako takový je vytvářen i jeho vizuálem, na kterém se podílí grafické studio designéra Aleše Najbrta. Tato spolupráce festivalu a grafického studia trvá již od roku 1995. „Vzpomenout lze třeba 49. ročník, v jehož vizuálech číslice 4 a 9 připomínaly kresbu prasete, či 51. ročník, který obrátil naruby módu oblíbených selfie. Vizuály tehdy stály na černobílých paparazzi fotografiích, na nichž si zachycené postavy zakrývají obličej. Obdobnou fotku si pak udělal snad každý návštěvník festivalu.“¹⁵

---

¹¹ SMUTNÝ, Jakub. Historie karlovarského filmového festivalu: Od malé filmové přehlídky k největší kulturní události Česka. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2018, 16. dubna 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/historie-filmovy-festival-karlovy-vary>.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

2.3. ROZBOR FILMU

„Film je mladé médium – alespoň ve srovnání s médii jinými. Malířství, literatura, tanec a divadlo existují tisíce let, ale film pouze něco více než sto let. Nicméně i během tak krátké doby se z tohoto nováčka stala vitální a vlivná umělecká forma.“¹⁶ Tato věta mě hned po přečtení velmi zaujala. Je v ní obsaženo krátké vyjádření toho, co film vůbec znamená a jak se jako umění projevuje. Film jako takový je nedílnou složkou každého z nás. Můžeme ho vidět doma v televizi, na velkém plátně v kině nebo na mobilu při jízdě v tramvaji. Filmy nám zprostředkovávají radost, smutek, různé emoce, ale hlavně zábavu a potěšení. Zároveň nám často chtějí předat nějakou smysluplnou myšlenku, která nám může být nápomocná v každodenním životě. Často se také díky filmu můžeme vcítit do postavy, která hraje hlavní roli. Prožíváme s ní její příběh, jako bychom sami byli jeho součástí. To všechno nám film nabízí a zároveň nám k tomu slouží.

„Filmy jsou vytvořeny tak, aby ovlivňovaly diváky. Koncem 19. století se film zrodil jako veřejná zábava. Uspěl, protože odpovídal požadavkům a touhám širokého publika po něčem novém.“¹⁷ Filmaři přišli na to, že díky filmu mohou divákům zobrazit příběh nebo skutečné události, které jim ostatní média tímto způsobem nemohou zprostředkovat. Někteří dělí filmařské umění na zábavu a umění. To znamená, že například filmy v kinech, které navštíví velký počet diváků, by patřily spíše do kategorie zábava. Naopak kupříkladu filmy na různých festivalech jsou nabízeny užšímu publiku, a tím pádem patří spíše do kategorie umění. Obě kategorie přirozeně vystihují jejich samotná pojmenování, jelikož slovo zábava může značit, že nejde o plnohodnotný film. Naopak slovo umění vyvolává v očích mnoha lidí zaručenou kvalitu. Ale ne každý film spadá právě do jedné z těchto kategorií. Spousta filmařů točí své snímky pro velkou část publika a v době vzniku nevědí, zda film uspěje v kině nebo na festivalu. V nejlepším případě na obou místech. „Například v desátých a dvacátých letech minulého století mnoho filmů zamýšlených jako čirá zábava objevilo nové možnosti filmového střihu. A k hodnotícím kritériím: je jasné, že lidová tradice může vyživovat umění vysoké kvality. Shakespeare a Dickens psali pro široké

---

¹⁶ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. *Filmové umění a natáčení filmu. Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 22. ISBN 978-80-7331-217-6.

¹⁷ Tamtéž, str. 23.

publikum a většina nejlepší hudby 20. století včetně jazzu a blues vychází z lidové tradice.“¹⁸

2.4. FILMOVÁ PRODUKCE

Filmy jsou v dnešní době úplně automaticky součástí našich životů. Můžeme si je kdykoliv pustit, kdykoliv vypnout, nebo jen dát pauzu a pustit si je až budeme mít čas nebo náladu. Často se také stáváme negativními kritiky nějakého filmu a myslíme si, že náš názor je jediný správný. Je vždy ale vhodné brát v potaz práci filmařských pracovníků, kteří se na filmu podíleli. Nejenže je to stálo několik měsíců práce, ale připravit takový film, pak ho natočit, sestříhat a vydat, není zrovna nejjednodušší. Je k tomu potřeba velké množství odborníků z řady střihačů, kameramanů nebo jiných technických pomocníků. A získat úspěch u diváků nebo kritiků je pro ně velký úspěch.

Film je proto často dělen na 3 fáze, a to: produkce, distribuce a uvádění. Nejprve se film natočí, distribuční firma ho vydá do kina, později třeba i na DVD, a nakonec bývá promítán v televizi. Pro celý tento postup je důležité znát proces výroby, který má 4 fáze. 1. fáze – Literární příprava a plán financování. Jako první se objeví nějaký nápad na film, který je potřeba scénáristou nebo režisérem přepracovat na scénář. K tomu všemu je nutné najít i finanční prostředky, díky kterým bude moct vzniknout celý film. 2. fáze – Období přípravných prací – probíhá v době, když už je celý scénář hotový a jsou k dispozici i finanční prostředky. V tuto chvíli filmaři chystají plán, jak bude probíhat natáčení. „3. Období natáčení. Filmaři vytvářejí obrazovou a zvukovou podobu filmu.“¹⁹ 4. fáze – Dokončovací práce. Film je v podstatě hotov. Obrazy společně se zvukem jsou zhotoveny do závěrečné formy. Nyní je potřeba práce střihače, přidání tematické hudby, efektů, nebo také například titulků. Tyto čtyři části se mohou vzájemně kombinovat a není potřeba, aby každá probíhala odděleně. „Filmaři se totiž současně mohou honit za penězi, film natáčet a zároveň ho už dávat dohromady. Část dokončovacích prací se ostatně obvykle odehrává již během období natáčení. A navíc každou z fází do jisté míry ovlivňují fáze předchozí.“²⁰ Původní záměr může být nakonec přepracován, protože v době, kdy se dokončí scénář, se

---

¹⁸ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. *Filmové umění a natáčení filmu. Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 23. ISBN 978-80-7331-217-6.

¹⁹ Tamtéž, str. 38.

²⁰ Tamtéž, str. 38.

může filmařům zdát, že jim některá scéna do jejich představy úplně nesedí, a tím pádem je počáteční nápad předělán. To platí také v průběhu natáčení. Kdykoliv se původní námět příběhu může změnit, a to i v době, kdy se natáčení blíží k cíli.²¹ To potvrzuje i jeden z francouzských režisérů, který řekl: „Film se zrodí v mé hlavě a na papíře ho zase zahubím. Je znovuzrozen díky hercům a pak zase zahuben kamerou. Zrodí se ke svému třetímu a poslednímu životu ve střižně, kde jsou jednotlivé kousky pospojovány do konečné podoby.“²²

2.5. LITERÁRNÍ PŘÍPRAVA A PLÁN FINANCOVÁNÍ

V této fázi je zapotřebí hlavně práce producenta a scénáristy. Producent má za úkol především všechno dobře zorganizovat a postarat se o ekonomickou stránku, která pomůže filmu na svět. Většinou objeví nějaký zajímavý námět, se kterým se pokouší uspět u produkční společnosti, která by si film vzala pod svou záštitu. Kromě toho ale může přímo on sám tvořit pro nějakou distribuční společnost a přemýšlet nad tím, který film by bylo vhodné natočit. Když se objeví dobrý scénář a zároveň se získají i potřebné finanční prostředky, je na řadě, aby producent obstaral a zorganizoval štáb, jehož úkolem bude film vytvořit. V období celého natáčení je producent důležitým prostředníkem mezi režisérem, scénáristou nebo distribuční společností. Jakmile je film natočen a celkově dokončen, má na starost, aby se postaral o jeho propagaci.²³

Na těchto úkolech může pracovat pouze jeden producent, což neplatí u amerického filmu, kde je práce často rozdělena více lidem. Výkonný producent se obvykle stará o finanční stránku nebo o autorská práva. „Když už je film ve výrobě a natáčí se, dohled nad každodenní prací režiséra, herců a štábu má na starosti line producer. Ten má svého asistenta (associate producer), jenž zajišťuje komunikaci s laboratořemi a technickým štábem.“²⁴

Další nedílnou součástí je práce scénáristy, který se snaží připravit dobrý scénář. Ten může nabídnout přímo producentovi nebo produkční společnosti. Někdy se ale stává, že

---

²¹ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. *Filmové umění a natáčení filmu. Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Natáčení filmu: filmová produkce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 37-38. ISBN 978-80-7331-217-6.

²² Tamtéž, str. 38.

²³ Tamtéž, str. 38.

²⁴ Tamtéž, str. 38.

producent osloví konkrétního scénáristu s tím, že má nějaký nápad na film, ale potřebuje udělat scénář. Ten konkrétně jako takový bývá často přepracován, s čímž musí scénárista počítat. To platí i u natáčení, kde jsou některé pasáže, které byly původně ve scénáři, z určitého důvodu ve střížně kráceny nebo úplně vynechány. Pokud se režisérovi nebo producentovi daný scénář nelíbí, můžou najít jiného scénáristu, který text přepracuje podle jejich představ. Jakmile producent našel pro daný film vhodného scénáristu, režiséra a ostatní umělce, musí přichystat rozpočet. V něm jsou obvykle zahrnuty náklady na autorská práva, mzdy pro všechny, kdo se na filmu podílí, náklady za natáčecí místa, postprodukce nebo také reklamy.²⁵

2.6. OBDOBÍ PŘÍPRAVNÝCH PRACÍ

Když jsou zajištěny všechny finanční prostředky a je vše připraveno, mohou se filmaři chystat k samotné výrobě filmu. Tato fáze se nazývá předprodukce a hlavní slovo má zde režisér. Řídí celý natáčecí štáb a obvykle v této části nese největší zodpovědnost za film on. „V tomto okamžiku si producent a režisér zřídí kancelář, najmou štáb, obsadí role a obhlídí lokace pro natáčení. Také připravují denní natáčecí plán. To vše se děje s ohledem na dostupné finanční prostředky.“²⁶ Pro producenty je většinou důležité, aby nejnáročnější natáčecí dny proběhly hned v úvodu, dokud nejsou herci a celý štáb unavení. Navíc je důležité skloubit natáčení např. s lokací nebo s ročním obdobím, které často ve filmu hraje také svoji roli. V průběhu předprodukce probíhá spousta činností, které kontroluje režisér společně s producentem. Jedná se o práci např. castingového režiséra, který má za úkol najít vhodné herce. Dále je důležitá činnost stavaře, který je zodpovědný za úpravu konkrétních lokací nebo za výzdobu ateliérových scén. „Graphic artist může být požádán, aby ve spolupráci s filmovým architektem vytvořil storyboard, což je sled „komiksových“ obrázků odpovídajících záběrům jednotlivých scén, jež jsou doplněny poznámkami o kostýmech, osvětlování a práci kamery.“²⁷ K navrhování scén je v dnešní době stále více využívána počítačová grafika, díky které lze používat 3D-animace, které se mohou jakkoliv pohybovat nebo také vydávat nejrůznější zvuky. Kromě toho se dnes

---

²⁵ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. Filmové umění a natáčení filmu. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Natáčení filmu: filmová produkce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 38-39. ISBN 978-80-7331-217-6.

²⁶ Tamtéž, str. 39.

²⁷ Tamtéž, str. 40.

snadno vytvoří téměř identické prostředí, ve kterém se má film ve skutečnosti natáčet, díky čemuž může režisér vidět, jak bude daná scéna zhruba vypadat.²⁸

2.7. OBDOBÍ NATÁČENÍ

V průběhu natáčení řídí režisér celý natáčecí štáb, který je sestaven z mnoha pracovníků. „Skript odpovídá za kontinuitu všech jednotlivostí mezi záběry, tento člen štábu kontroluje detaily na zjevu herce (...byl v poslední scéně karafiát v levé, nebo pravé knoflíkové dírcce?), dále rekvizity, osvětlování, pohyby, pozici kamery a dobu trvání jednotlivých záběrů.“²⁹ Dalším pracovníkem je tzv. první asistent režie, který společně s režisérem plánuje každý natáčecí den, kontroluje záběry nebo se stará o herce, konkrétně o komparz. Vždy čeká na schválení režiséra. Druhý asistent režie je většinou spojovacím článkem mezi režisérem a prvním asistentem režie. Třetí asistent režie je něco jako pomocník režiséra a štábu. Kromě těchto asistentů je zde také dialogue coach, který radí hercům nebo sám přeřikává repliky méně významných herců. Také nelze opomenout režiséra druhého štábu, který natáčí především akční scény, které se odehrávají mimo hlavní natáčení. Ze všeho nejvíce jsou ale vidět herci. Téměř každý filmař si do svého filmu vybírá ty nejlepší herce, kteří v dané zemi jsou, jelikož díky nim se film stává zajímavější a někdy také úspěšnější. Vedle hlavních herců jsou ve filmu důležité i ti, kteří hrají vedlejší role. Význam jejich rolí bývá různý – mohou se například objevit pouze v jedné epizodě, projdou po ulici, nebo zaplní fotbalový stadion, aby nevypadal prázdně. Hlavním úkolem režiséra je práce právě s herci. Dohlíží na jejich herecké výkony, vysvětluje jim konkrétní scény, radí jim, jak mají danou větu říct nebo jakou mimiku použít. Napomáhá jim k tomu, aby celkový dojem působil přesně podle jeho představy. U některých filmů jsou potřeba i speciální profese. Jedná se například o tanečnice, které má na starost taneční choreograf, nebo o kaskadéry, které vede koordinátor. Ve filmech se často objevují i zvířata, se kterými není práce zrovna nejjednodušší. Je potřeba, aby se o ně staral cvičitel, který má s určitým zvířetem zkušenosti.³⁰

---

²⁸ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. *Filmové umění a natáčení filmu. Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Natáčení filmu: filmová produkce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 39-40. ISBN 978-80-7331-217-6.

²⁹ Tamtéž, str. 39.

³⁰ Tamtéž, str. 40-42.

Další nedílnou součástí natáčení je štáb kameramana, jehož hlavním vedoucím je kameraman. Jeho hlavním úkolem je to, aby dobře zachytil určitý moment, na kterém se s režisérem předem domluvil. Také je velmi důležité, aby se postaral o osvětlení celé scény a dokázal s tím vhodně pracovat. Kromě své vlastní práce řídí také na další pracovníky. Úkolem švenkra, čili kameravodiče, je ovládání kamery, má pod sebou asistenty, kteří mu pomáhají například se zaostřením. „Vedoucí kamerové techniky dohlíží na pracovníky kamerové techniky, kteří přenášejí a rozestavují přístroje, rekvizity a další součásti prostředí či osvětlovací techniky.“³¹ Nelze opomenout ani vrchního osvětlovače, který rozestavuje a zapojuje světla.³²

Součástí natáčení není jen štáb kameramana, ale také štáb zvuku. Vedoucím tohoto štábu je mistr zvuku a jeho hlavním úkolem je zaznamenat zvuk. Používá k tomu několik mikrofonů, rekordéry nebo zvukový stůl, kde mixuje jednotlivé úseky. Jeho práce probíhá i tehdy, když žádný z herců nemluví a on zachycuje i tzv. ambientní zvuk. Jeho spolupracovníky jsou mikrofonista a third man. Mikrofonista pracuje s mikrofony a umísťuje malé radiomikrofony na oděvy herců. Third man pracuje také s mikrofony, s kabely a v neposlední řadě pomáhá zachytit ambientní zvuk.³³

Dalším štábem, bez kterého se natáčení mnohdy neobejde, je štáb trikového natáčení. Takový štáb je odpovědný za přípravu a především natáčení různých triků, které se ve filmu objeví. Už v období přípravných prací se režisér domlouvá s filmovým architektem na tom, které triky jsou ve filmu nezbytné. Tento štáb je složený z velkého počtu pracovníků, například jsou zapotřebí modeláři, nebo odborníci přes digitální techniku. Kromě všech těchto štábů je důležité zmínit, že se na filmu podílí i několik kostymérů, maskérů, řidičů a jiných pracovníků. Tito lidé sice nepracují konkrétně se samotným filmem, ale i jejich práce je pro film potřebná.³⁴

Může se zdát, že díky tolika lidem probíhá natáčení bez problémů a vše je hotové za pár hodin. To se ale moc často nestává. Všechny záběry, zaznamenané ve scénáři, je nutné natočit v mnoha verzích (jetích). Zde je důležitá práce herce, protože musí daný záběr točit

---

³¹ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. Filmové umění a natáčení filmu. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Natáčení filmu: filmová produkce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 42. ISBN 978-80-7331-217-6.

³² Tamtéž, str. 42.

³³ Tamtéž, str. 42.

³⁴ Tamtéž, str. 42.

několikrát za sebou a k tomu všemu se musí snažit o to, aby pokaždé vyzněl a vypadal trochu jinak. Díky tomu totiž může režisér vybrat ten nejvhodnější záběr, který do filmu potřebuje. Z několika možných pokusů si nakonec vybere jen jeden a ten zbylý nepoužitý materiál bývá někdy součástí upoutávky.³⁵

U filmu také neplatí to, že se scény natáčí podle daného pořadí. Často si divák může myslet, že byl film natočen přesně tak, jak ho on viděl v kině nebo v televizi. Obvykle se totiž scény natáčejí střídavě a je zde nutné, aby byly scény nějak označeny. K tomu slouží tzv. klapka, kterou drží pracovník štábu v době, jakmile dá režisér pokyn ke spuštění kamery. „Na ní je napsáno jméno filmu a označení scény, záběru a jetí. Horní pohyblivá část klapky udělá ostrý zvuk, který během postprodukce mistrovi zvuku umožňuje synchronizovat zvukovou stopu s natočenými záběry.“³⁶ Každá taková verze je označena z důvodu toho, kdyby s ní chtěl režisér později pracovat.³⁷

V dějinách kinematografie se většinou natáčelo pouze na jednu kameru, a po natočení určité scény ji bylo nutné přesunout na další natáčecí místo. V dnešní době se situace ale změnila. Hlavním důvodem je rozhodně časová tíseň během natáčení, díky které filmaři používají paralelně dvě nebo dokonce i více kamer. U akčních scén, které se složitě natáčejí na několikrát, je potřeba, aby danou scénu točilo více kamer z různých úhlů.³⁸

Ve filmu se často objevují speciální efekty, na které je během natáčení nutné brát ohled. Pokud chce filmař vytvořit na počítači pohybující se postavu, použije postup tzv. motion capture. „Tento postup spočívá v tom, že jsou po celém těle natáčeného subjektu umístěny malé senzory a jak se člověk či zvíře na prázdném jednobarevném pozadí či na place pohybuje, speciální kamera tento pohyb zaznamenává.“³⁹ Díky tomuto postupu mohou vzniknout zajímavé efekty, které se vsadí do filmu a ulehčí filmařům práci.⁴⁰

---

³⁵ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. Filmové umění a natáčení filmu. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Dokončovací práce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 43. ISBN 978-80-7331-217-6.

³⁶ Tamtéž, str. 43.

³⁷ Tamtéž, str. 43.

³⁸ Tamtéž, str. 44.

³⁹ Tamtéž, str. 44.

⁴⁰ Tamtéž, str. 44.

2.8. DOKONČOVACÍ PRÁCE

Pro dokončovací práce se u filmařů používá také název postprodukce. Tato fáze neprobíhá až po završení natáčení, ale již v jeho průběhu. V tomto období odvádí velký díl práce střihač, kterého si režisér nebo producent najímá už před natáčením. Střihač zpracovává veškerý natočený materiál, který dostal k dispozici. Většinou se jedná o několik verzí záběrů, které navíc nejsou natočeny za sebou. Proto je nutné, aby u střihu byl také režisér, který záběry dobře zná, a který střihači poradí, jak si danou scénu představuje. Vyvolaný materiál z laboratoře obdrží střihač vždy nejrychleji, jak to jen jde. „Tomuto materiálu se říká denní práce. Střihač ho prohlédne a nechává na asistentovi střihu, aby synchronizoval obraz se zvukem a roztřídil záběry podle scén.“⁴¹ Pokud na denní práci nepracuje režisér společně se střihačem, je střihačem informován, jak práce probíhá – obvykle to je pouze tehdy, když režisér natáčí někde na vzdálenějším místě. Opakované natáčení bývá velmi drahé, a z tohoto důvodu je nutné, aby byly denní práce pořádkem kontrolovány. Samotný režisér si vybírá tu nejlepší verzi z denních prací, se kterou střihač následně pracuje. Střihač připravený materiál nejprve zkompletuje do tzv. hrubého sestřihu, což znamená, že jsou záběry samostatně spojeny do sekvencí a bez hudby. Až po poradě střihače s režisérem se začne tvořit střih konečný. V tuto chvíli může druhý štáb natáčet záběry míst, které je potřeba do filmu ještě doplnit. Jedná se například o záběry měst, ulic nebo letišť, které podtrhnou atmosféru filmu. Kromě toho se v tomto období tvoří titulky a efekty.⁴² Je také vhodné zmínit, že střih je důležitý k tomu, aby film nebyl příliš dlouhý. To může někdy působit filmařům potíže, ale na druhou stranu mají výhodu v tom, že divák nikdy nepozná, v jaké délce byl určitý úsek původně natočený.⁴³

Když se práce střihače blíží ke konci, začne na vytváření zvukových stop pracovat střihač zvuku. „Zvuk může významně napomáhat soudržnosti filmového díla. Je schopen hladce spojovat scény mezi sebou pomocí jejich překrývání, kdy zvuk z jedné scény přechází do další.“⁴⁴ Je nutné, aby celý film viděl režisér, střihač, skladatel a střihač zvuku,

---

⁴¹ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. *Filmové umění a natáčení filmu*. BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Dokončovací práce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 44. ISBN 978-80-7331-217-6.

⁴² Tamtéž, str. 44-45.

⁴³ MONACO, James. *Technologie: obraz a zvuk. JAK ČÍST FILM: Svět filmů, médií a multimédií*. Praha: Albatros nakladatelství, 2004, s. 143. ISBN 80-00-01410-6.

⁴⁴ KOKEŠ, Radomír D. *Zvuk. ROZBOR FILMU*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 38. ISBN 978-80-210-7756-0.

a dohodli se na tom, kde budou ve filmu jaké zvuky. Střihači zvuku pomáhají také spolupracovníci, kteří mají na starost mixáž hudby. Stejně jako stříh obrazu, tak i stříh zvuku je vázaný s počítačem. Například lze upravit frekvenci zvuku, změnit jeho výšku nebo rychlost. Do práce se zvukem zasahuje i hudební skladatel. Vypracuje hudební scénář, kde stanoví, ve kterých místech a v jak dlouhých úsecích bude hudba znít.⁴⁵

Ve filmu je důležité, aby zvuk byl v koordinaci s obrazem. K tomu je potřeba, aby se během mixáže zvuku dbalo na precizní přehrání obrazových stop.⁴⁶ „Režisér obvykle dohlíží na závěrečnou fázi mixáže, kdy konečné sladění zvuku vede k finální mixáži. Pracuje se s takovým množstvím zvukových stop, že režisér často může změnit i hudební instrumentaci – prostě zrušit některý hudební nástroj nebo zvýšit hlasitost jedné části orchestru.“⁴⁷

Denní práce byly zaznamenávány na originální negativ, ze kterého se později zhotovila pracovní kopie. Tento negativ je ale velmi cenný na to, aby se z něj vyráběly kopie pro kina. Pro tyto účely se proto vyrábí z negativu duplikační kopie. Z negativu vzniká následně duplikátní negativ, který je ještě upraven. Ten je určen jako hlavní zdroj pro filmová plátna. Jakmile je duplikátní negativ dokončený, dodá se k němu finální mix zvuku. První zhotovená kopie, která zahrnuje zvuk i obraz, je označována jako první kombinovaná kopie. Tu musí schválit režisér společně s producentem a kameramanem, a až po jejich souhlasu se začne vyrábět distribuční kopie.⁴⁸ Nutno podotknout, že kopie v kinech jsou několikrát týdně opakovaně promítány, a tím pádem hrozí riziko poničení.⁴⁹

Filmová práce není u konce ani v období, kdy film vyjde v kinech. Další prací štábu postprodukce, producenta a režiséra je přichystat verzi pro televizní stanice a aerolinie. V případě, že je film velmi úspěšný, může se na DVD vydat i bonusová verze filmu.⁵⁰

---

⁴⁵ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. Filmové umění a natáčení filmu. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Natáčení filmu: filmová produkce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 48-49. ISBN 978-80-7331-217-6.

⁴⁶ Tamtéž, str. 49.

⁴⁷ Tamtéž, str. 49.

⁴⁸ Tamtéž, str. 49-50.

⁴⁹ MONACO, James. Technologie: obraz a zvuk. *JAK ČÍST FILM: Svět filmů, médií a multimédií*. Praha: Albatros nakladatelství, 2004, s. 142. ISBN 80-00-01410-6.

⁵⁰ BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. Filmové umění a natáčení filmu. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu: Natáčení filmu: filmová produkce*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 50. ISBN 978-80-7331-217-6.

2.9. UMĚLECKÉ DŮSLEDKY VÝROBY FILMU

V každé umělecké činnosti se vyskytnou problémy, které umělce nějakým způsobem omezují. Nejčastěji to bývá čas nebo finanční prostředky. To stejné platí i u filmu, který patří k nejméně omezenému umění. Je nutné dodržovat daný rozpočet, natočit a vydat ho v určitém čase, spoléhat se na příhodné počasí, které je vždy nepředvídatelné, nebo respektovat danou lokaci. Je toho opravdu hodně a není divu, že tyto problémy často filmaře unavují a omezují. A přesto, že se filmaři často pokoušejí tyto hranice omezení překonat, ne vždy to vyjde. Většinou se nakonec musí podřídit starým zajetým rutinám. Je proto důležité, abychom si my jako diváci všechna tato úskalí uvědomovali a především při hodnocení filmů je brali v potaz.

Závěrem je také vhodné dodat, že všechno to, co my vidíme na plátně už jako zhotovené, je časově i psychicky velmi náročná práce, která probíhá již od rané výroby filmu.

2.10. VÝVOJ UKRAJINSKÉ KINEMATOGRAFIE

Dějiny kinematografie, stejně jako každá jiná umělecká činnost, mají svůj vývoj. Základem pro vytvoření prvního filmu se stala fotografie. První filmy byly totiž natočeny na principu rychlé fotografie a podobaly se pohyblivým obrazům.

Historie kinematografie se začala datovat v 19. století. Mezi první zakladatele se řadí bratři Lumiérové, Thomas Alva Edison nebo Joseph Timchenko. Edison vytvořil kinetoskop, což je přístroj, který slouží k promítání pohyblivých snímků a jeho jedinou nevýhodou byl fakt, že přístrojem viděl pouze jeden člověk. Kromě toho se Edison proslavil i tím, že stanovil šířku filmového pásu. Bratři Lumierové se kinetoskopem inspirovali a vynalezli tzv. kinematograf, který umožňoval, aby byl film promítán více divákům. První zkouška tohoto přístroje se konala v roce 1895, a i díky ní jsou právě oni nazýváni úplně prvními zakladateli filmu. Joseph Timchenko je také nazýván jedním z vynálezců. Ten měl navíc spojitost s Ukrajinou. V roce 1893 v Oděse sestrojil první filmový projektor. Důležité je zmínit, že přibližně v tuto dobu se objevilo podobné zařízení právě u bratří Lumiérových, což vedlo k otázkám, kdo toto zařízení vymyslel dříve. Timchenkovi se navíc podařilo ukázat jej na kongresu přírodovědců a lékařů v Moskvě

ještě předtím, než byl představen přístroj Lumiérových v Paříži. Pro další rozvoj bohužel nezískal od carského Ruska potřebné finanční prostředky.

Mezi další postavy, které jsou v dějinách ukrajinské kinematografie často opomíjeny, patří Alfred Konstantinovič Fedeckij, který se po absolvování Vídeňské akademie umění profesionálně věnoval fotografování, a dokonce si otevřel vlastní fotografické studio v Kyjevě v oblasti Charkov. V roce 1896 se v prostorách Charkovské opery podařilo vytvořit první kino na Ukrajině.

Prvními natočenými snímky na Ukrajině v letech 1910-1911 byly *Natalka Poltavka*, *Najmyčka* a *Čarivnyk*, vytvořené na základě divadelních představení.

V roce 1919 ukrajinská kinematografie, stejně jako prakticky všechno ostatní, přešla pod sovětskou nadvládu. V roce 1922 začala v Kyjevě svou činnost filmová továrna, která byla jedna z nejproduktivnějších a nejmodernějších té doby. Následně byla přetvořena na filmové studio Dovženka. V Oděse, která byla do jisté míry nazývána matkou kina, tvořilo mnoho moskevských režisérů.

Ve 30. letech byli filmaři pod tlakem totality a jejich snímky musely odpovídat požadavkům režimu. Z tohoto období pochází film *Duha*, který byl prací talentované Vandi Vasilevské a režiséra Marka Donského. Tento film získal v roce 1944 Oskara za nejlepší zahraniční film.

Při rozebírání ukrajinské kinematografie je důležité také zmínit Alexandra Dovženka. Jeho filmy *Země* a *Arsenál* vnesly do ukrajinského filmu nový impuls, díky kterému ukrajinská tvorba dosáhla světové úrovně.⁵¹

Období tání v 50. a 60. letech se projevilo také ve filmovém průmyslu. Opět se mohly točit filmy s různými tématy a zároveň se objevovali noví herci a filmaři. Jednalo se například o snímek *Jaro na Zarečenské ulici* (1956) režiséra M. Chucijeva nebo *Za dvěma zajíci* (1961) V. Ivanova. Nelze opomenout ani filmaře jako jsou: Sergej Paradžanov a jeho film *Stíny zapomenutých předků*, Leonid Osyka – *Kamenný kříž* nebo Jurij Iljenko – *Studna pro žíznící*. Tito filmaři stáli u zrodu tzv. ukrajinského poetického filmu. Kvůli stagnaci

---

⁵¹ Kino, první ukrajinské filmové natáčení 1896. *Ukrajinci.cz* [online]. Praha [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: http://www.ukrajinci.cz/o-nas/skola-detem-literatura/ukrajinska-skola+c12/kino-prvni-ukrajinske-filmove-nataceni-1896_2+a729.htm.

v politice byl ale i tento pojem později zrušen. Navíc režisér Sergej Paradžanov nemohl být v tomto období součástí filmařského a uměleckého světa.⁵²

V 70.-80. letech za vlády Brežněva se některým odvážným filmařům podařilo nadále točit své snímky. Byl to například režisér Leonid Bykov, jenž vytvořil v roce 1972 film *Do boje jdou samí staříci*.⁵³

V této době se podařilo prorazit i dokumentárním, a především animovaným filmům. Z dokumentů nutno zmínit *Sedm kroků za horizont* režiséra F. Soboleva a z animovaných filmů V. Gončarova a jeho *Čumáckou cestu*.⁵⁴

Koncem 80. let se točily filmy zejména s tématy věnované sociálním problémům – příkladem je režisérka K. Muratová a její snímek *Astenický syndrom*. V 90. letech se začalo dařit televizním seriálům jako třeba *Roksolana* nebo *Ostrov lásky*. Po roce 2000 se podařilo některým ukrajinským hercům, jako například Bohdanu Stupkovi, uspět i v zahraničí.⁵⁵

V posledních letech se stále objevují nadaní filmaři, kteří se snaží se svými snímky uspět jak na Ukrajině, tak i v zahraničí. Bohužel ve filmovém průmyslu často chybí peníze na samotnou tvorbu i natáčení, jež je velmi nákladné. Je proto důležité doufat, že to mladé režiséry, herce a umělce neodradí, a budou nadále pokračovat v této zajímavé činnosti.

---

⁵² Kino, první ukrajinské filmové natáčení 1896. *Ukrajinci.cz* [online]. Praha [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: http://www.ukrajinci.cz/o-nas/skola-detem-literatura/ukrajinska-skola+c12/kino-prvni-ukrajinske-filmove-nataceni-1896_2+a729.htm.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

V této části bych se chtěla věnovat konkrétním ukrajinským filmům, které se na festivalu objevily. Začínat budu 36. ročníkem, který se uskutečnil v roce 2001, a končit budu 53. ročníkem, jenž proběhl v roce 2018. Ukrajinské snímky se na festivalu objevily sice už před 36. ročníkem, ale informace o nich nejsou úplně dobře dohledatelné. Festival je má uschované v archivech, do kterých se veřejnost snadno nedostane. Především z tohoto důvodu se budu věnovat filmům od 36. ročníku. A jelikož se na některých následně proběhlých ročnících neobjevil žádný snímek ukrajinské produkce, tím pádem ve své práci uvedu 22 filmů představených na 14 ročnících. V této části budu čerpat převážně z internetových stránek Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech, a to jak u samotných ročníků, tak i u konkrétních filmů. Pokud u některých snímků naleznu i další potřebné informace, uvedu je jako parafrázi.

36. ročník proběhl v roce 2001. V průběhu 10 dnů bylo možné zhlédnout 514 filmů, které vidělo zhruba 128 500 diváků. Akreditovaných návštěvníků bylo 9 748.

Z ukrajinské produkce bylo možné vidět film *Umyvači aut* (*Мийники автомобілів*) režiséra a zároveň i scénáristy Valadimira Ticheho (*Володимир Тихий*). Ten se věnuje také produkci. Jeho kariéra začala tím, že pracoval jako výrobce televizních seriálů a filmů, poté se věnoval dokumentárním filmům, a nakonec celovečerní tvorbě.

Film *Umyvači aut* popisuje 90. léta v Kyjevě, kdy země prožívala velký ekonomický pokles. Ten byl zapříčiněný přechodem k tržní ekonomice, doprovázeným rozpadem plánovaného hospodářství, s nemožností udělat politické a ekonomické reformy.⁵⁶ Děj vypráví o dětské partě, která je kvůli špatným sociálním a ekonomickým podmínkám nucena pracovat u benzinové pumpy a mýt auta. Majitelé těchto pump nejsou ale pro děti vůbec dobrým příkladem. Styky s mafiány a dřívější vospěllost je zasáhne na celý život. K tomu všemu přičichly k drogám, lásce k penězům a touze ničit konkurenci. Příběh vypráví třináctiletý hrdina, který na konci příběhu zjišťuje, že dokáže i zabít.

---

⁵⁶ Ukrajina. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina>.

V roce 2002 se konal 37. ročník. Na tento ročník se akreditovalo 10 880 návštěvníků, což bylo o 1 200 více než předchozí rok. Proběhlo 534 projekcí a z 292 filmů mělo 17 světovou premiéru.

Fontibrasovy kroniky (Хроніки від Фортінбраса) je jeden z ukrajinských filmů tohoto ročníku. V roli režisérky a spoluscenáristky se objevila Oksana Čepelik (Оксана Чепелик). Tato ukrajinská režisérka a scénáristka má velmi blízko také k výtvarné a multimediální činnosti, kterou využila právě ve filmu *Fontibrasovy kroniky*. Studovala v zahraničí a její filmy a umělecké práce byly představeny na akcích po celém světě.

Film *Fontibrasovy kroniky* je inspirován souborem esejů Oksany Zabužko, které jsou zde vizuálně zpracovány. „Filozofický text i feministickou intonaci úvah o stavu národního vědomí v kulturním bezčasí režisérka interpretuje asociativním propojením slov a expresivních obrazů.“⁵⁷ Podobně jako Ševčenko poukazuje také na podstatu ženy a jejího smyslu na Ukrajině. Taras Ševčenko byl ukrajinský básník, prozaik, malíř a zakladatel ukrajinské literatury, který ve svých dílech psal často o ženách.

Další film pod názvem *Prach (Душ)* byl natočen v koprodukcí Francie, Velké Británie a Ukrajiny. Režisérkou a opět i scénáristkou je Michale Boganim – pocházející sice z Izraele, odmala však žijící ve Francii. Nejprve pracovala jako asistentka režie nebo jako produkční. Filmařské vzdělání získala na škole v Belgii a Londýně. Dokument *Prach*, což byl její absolventský snímek, získal na MFF v Leedsu ocenění za nejlepší krátký dokument.

Je inspirován Isaakem Babelem a jeho *Oděskými povídkami*. Jedná se o dokument zobrazující čtvrti a obyvatele Moldovanka v Oděse, vzpomínající na osudy svých rodin, jež se musely potýkat s válkou, nacismem nebo bolševismem. Celá oblast je ve velmi špatném stavu a pomalu se bortí. Hlavní postavou je stařena Ester, která má přítelkyni, o níž se nese zpráva, že je čarodějnice. Kromě toho v dokumentu ukazuje například místo, kde stál dříve její rodný dům. Nyní je zde jen zpustlý židovský hřbitov a synagoga ve zchátralém stavu.

---

⁵⁷ Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary: Archív filmu. *Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary*[online]. Praha [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.kviff.com/cs/program/film/4418246-fortinbrasovy-kroniky/>.

Posledním filmem 37. ročníku je dokument *Tomen – barvy života* (Томен. Кольори життя) režiséra Maxyma Surkova (Максим Сурков). Tento filmař vystudoval kyjevský institut divadelního umění. Během studentských let byl jeho snímek oceněn diplomem na kyjevském MFF Molodist. Prvním snímkem, který se dá považovat za profesionální, je právě dokument *Tomen – barvy života*. Dokument ukazuje umění malířky Tomen, která prezentuje huculskou výtvarnou kulturu moderním způsobem.

38. ani 39. ročník nenabídl žádný film z ukrajinské produkce.

Hned ale v roce 2005 na 40. ročníku se objevily dva ukrajinské filmy. Na tento ročník se akreditovalo 12 112 návštěvníků. V průběhu festivalu bylo možné navštívit 517 filmových představení a navštívilo je 142 506 diváků. Kromě toho bylo možné zhlédnout 242 celovečerních filmů.

Dokument s názvem *Poutníci* (Подорожні) pochází z pera režiséra Igora Strembického (Ігор Стрембіцький), který za něj získal ocenění Zlatá palma na MFF v Cannes v soutěži krátkých filmů. Snímek ukazuje psychiatrickou léčebnu, především její pacienty, lékaře, chodby, zahradu nebo tváře pacientových blízkých, které si patrně ani nepamatují. Na základě tohoto filmu lze popřemýšlet nad situací těchto lidí a nad pocity, které prožívají. Rozhodně jejich situace nejen v léčebně není jednoduchá.

Další film *Vyprahlá země* (Пересохша земля) je prací Tarase Tomenka (Тарас Томенко). Ten vystudoval Filmovou fakultu Kyjevského státního institutu divadelního umění. Je také členem Ukrajinské filmové akademie. Film *Vyprahlá země* vypráví o rozvozcí vody. Ten potká zbídačeného anděla, s nímž se ale nejde domluvit. Aby ho ukázal i ostatním lidem, dal ho do klece. Lidem ale nic neříká a nedokážou s ním soucítit. Jedná se o debut tohoto režiséra, zobrazující podobenství o člověku, který našel anděla a zároveň ho zničil tím, že ho „nabídl“ k dispozici nechápavému lidu.

Na 41. ročníku se žádný film ukrajinské produkce neobjevil.

Dalším ročníkem, který nabídl i ukrajinský film, byl 42. Konal se v roce 2007. Opět se zvýšila návštěvnost akreditovaných účastníků, a to na počet 12 071. Konalo se 480 projekcí a z 250 filmů uvedených na tomto ročníku mělo 9 světovou premiéru.

Stop, revoluce (Стоп, революція) je film vytvořený režisérem Ivanem Kravčyšynem (Іван Кравчишин). Kromě toho je i tvůrcem scénáře, střihu a stal se i producentem tohoto filmu. Zajímavostí o něm je to, že nejprve studoval interiérový design a až později přešel na Fakultu filmové a televizní režie. V roce 2004 byl oceněn cenou za nejlepší režii.

Film pojednává o životě Nestora Ivanoviče Hreema, kterého postihl Černobyl, a který se nyní ocitá ve vězení. Zde vypráví svůj životní příběh vyšetřovateli. Díky své profesi nukleárního fyzika je zvyklý, že pravidla mají přesnou strukturu a jsou vždy jasná. Právě kvůli tomu v této době nelehko přežívá. Jedná se o období, kdy byla Ukrajina zasažena černobylskou katastrofou a následky Oranžové revoluce.

43. ročník konaný v roce 2008. Oproti minulým letem se o trochu zmenšil počet akreditovaných návštěvníků, ale i tak byla účast vysoká. Jednalo se o 10 872 návštěvníků. Celkově 477 filmových představení navštívilo 143 781 diváků. K dispozici bylo možno zhlédnout 235 filmů. Novinkou na festivalu byly tzv. Master classes, což znamenalo, že se uskutečnila pravidelná setkání s tvůrci (režiséry, herci, producenty apod.), kteří na festivale představovali svou tvorbu.

Film *Las Meninas (Лас Менінас)* je prací dvou režisérů – Ihora Podolčaka (Ігор Подольчак) a Deana Karra. Ihor Podolčak je autorem scénáře a podílel se i na střihu. Ihor Podolčak vystudoval Lvovskou Akademii krásných umění. Zúčastnil se mnoho mezinárodních výstav jako tvůrce vizuálního umění. Jeho dílo *Jacob Bohme* bylo ohodnoceno jako nejlepší světové dílo na mezinárodním knižním veletrhu ve Frankfurtu. Jeho filmovou premiérou se stal film *Las Meninas*, jehož premiéra se uskutečnila na MFF v Rotterdamu. Dean Karr se zpočátku věnoval fotografiím a až později se stal známým v oblasti televizních reklam a videoklipů, za které získal několikrát nominace na cenu MTV.

Ihor Podolčak ve svém filmu poukazuje na to, že když si člověk u sebe nebo u někoho druhého všimne jeho denní rutiny, dá se z ní poznat i jeho lidská povaha. Film vypráví o čtyřčlenné rodině. Ta žije ve starobylém haličském domě. Hlavním hrdinou je třicetiletý muž, což je syn starších rodičů. Kromě toho má i starší dospělou sestru. Tento syn už od dětství trpí astmatem a různými ekzémy. V důsledku toho se u něho objevují různé záchvaty a nálady, kterými narušuje klid celé rodiny.

Následující 44. ročník v roce 2009 byl opět úspěšný z hlediska návštěvnosti. Bylo akreditováno 12 061 účastníků, proběhlo 464 filmových představení s návštěvností 131 293 diváků. I tento ročník nabídl v rámci programu Master classes.

Anglické jahody je film, na jehož vzniku se podílela Česká republika, Slovenská republika a Ukrajina. Jedná se o film režiséra Vladimíra Drhy, jenž byl český režisér, který zemřel v roce 2017. Vystudoval pražskou FAMU a ve svých začátcích se věnoval hlavně dokumentární činnosti. Film *Anglické jahody* byl poslední snímkem, který vytvořil. Scénář je prací Martina Šafránka. Do filmu bylo potřeba obsadit herce, který mluví rusky, a proto ve filmu hraje i Alexej Bardukov, kterého v Rusku nazývají ruským Bradem Pittem. Zajímavostí je, že o hudbu se postaral Tomáš Klus, dnes uznávaný český zpěvák. V roce 2009 teprve začínal a nikdo netušil, že bude za pár let patřit k nejlepším zpěvákům v České republice.⁵⁸

Film líčí příběh mladého muže Tomáše Sineka, který se po maturitě rozhodne odjet do Anglie sbírat jahody. Ve skutečnosti chce ale emigrovat. Když se zdá, že mu všechno vyjde, nastane den, který se stal pro Československo velmi nešťastným. Jedná se o 21. srpen 1968, kdy naši zemi napadla vojska Varšavské smlouvy. Tímto dnem se plány změni nejen Tomášovi, ale i ostatním protagonistům.

Podle režiséra Vladimíra Drhy se srpnové dny 1968 ve filmech objevovaly jen zřídkka. I z tohoto důvodu chtěl režisér ukázat tuto tragickou historii mladším generacím, kterým můžou tyto události připadat vzdálené. Je totiž velmi důležité na ně nezapomínat, stále si je připomínat, a hlavně si vážit svobody, kterou máme. Film získal kladné hodnocení u filmových kritiků. Ti zejména ocenili, že se režisér pustil do filmu s tímto historickým tématem. Také pochválili písně Tomáše Kluse, jež působí, jako by byly

---

⁵⁸ Pořady: Anglické jahody. *Česká televize* [online]. Praha [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10181372915-anglicke-jahody/>.

Kultura: RECENZE: Anglické jahody představují svatou hereckou trojici zralou na České lvy. *IDNES.cz* [online]. Praha: iDNES.cz - Mirka Spáčilová, 2008 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/recenze-anglicke-jahody.A081108_133308_filmvideo_jaz.

HEJDOVÁ, Irena. Anglické jahody: sovětská konzerva s něžnými okupanty. *Aktuálně.cz* [online]. 2008, 12. 11. 2008 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/anglicke-jahody-sovetska-konzerva-s-neznymi-okupanty/r~i:article:621822/>.

ŠEBELOVÁ, Kateřina. Recenze na film: Anglické jahody. *The Epoch Times* [online]. 2008, 21. 11. 2008 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/200811216555/Recenze-na-film-Anglicke-jahody.html>.

nahrány v té době. Někteří zkritizovali výkony hlavních herců, jelikož se jim zdály málo přesvědčivé. U diváků snímek tolik chvály nepobral. Důvodem může být fakt, že se často stává, že dobře hodnocené filmy od kritiků mají nízkou úspěšnost u diváků.⁵⁹ Proč? Při pátrání jsem nenašla žádná podložená fakta, proč se to tak děje, ale když se nad tím člověk zamyslí, najde lehce odpověď. Divák jde do kina s tím, že se chce bavit, zapomenout na každodenní starosti a jen tak si odpočinout. Jde mu o to, aby byl obsah zajímavý, originální, u komedií zábavný a u vážnějších témat napínavý či dramatický. Naopak kritik se na film dívá úplně jinak. Sleduje každý detail, očekává nápaditou zápletku, hlubokou myšlenku, skvělé herecké výkony, nezapomenutelnou hudbu, jedinečné záběry kamery. Příkladem můžou být klasické české filmy, jež bývají mnohdy podle kritiků pod úrovní očekávané kvality a řadí je mezi odpad. Divákům se ale líbí a „stačí“ jim, když se u nich několikrát s chutí zasmějí a odreagují se.

45. ročník se konal v roce 2010. Zúčastnilo se ho 11 105 akreditovaných účastníků. Během celého festivalu bylo možné vidět 413 filmových představení s návštěvností 126 808 diváků. Celkový počet uvedených filmů byl 207. V tomto roce bylo poprvé možné koupit vstupenky v předprodeji. Jejich počet byl ovšem omezený pouze na 10 % kapacity a stačila jen jedna hodina, během které bylo rezervováno 6 328 vstupenek, tedy celkově nabízený počet.

Mezi filmy v ukrajinské koprodukcí se objevil film *Moje štěstí* (*Счастье мое*), na kterém se podílelo více států – Německo, Ukrajina a Nizozemsko. Režie i scénář je prací Sergeje Loznice (Сергій Лозниця), který původně studoval matematiku a až po určité době se dostal k filmu. Jeho první tvorbou byly dokumenty, během kterých už patřil mezi úspěšné evropské režiséry. Za dokument *Portrét* získal na MFF v Karlových Varech v roce 2003 Zvláštní uznání poroty. Také v roce 2007 získal na tomto festivalu cenu za nejlepší dokument do třiceti minut za snímek *Artěl*. Kromě těchto ocenění získal úspěch i na přehlídkách například v Lipsku nebo v Oberhausenu. Ve své tvorbě zobrazuje jak aktuální dění, tak i důležité momenty ruské historie. Tyto události se objevují i ve filmu *Moje štěstí*, který soutěžil na festivalu v Cannes. Od roku 2001 žije tento umělec v Německu.

---

⁵⁹ Pořady: Anglické jahody. *Česká televize* [online]. Praha [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10181372915-anglicke-jahody/>.

Film popisuje život řidiče náklad'áku Georgije, který se vydává na cestu, která ale není úplně šťastná. Je zde zobrazena krutá depresivní současnost i minulost života v Rusku, kterou na vlastní kůži poznává i hlavní hrdina. Tu pravou atmosféru filmu dodala i kamera a hudba.⁶⁰

46. ročník žádný film ukrajinské produkce ani koprodukce nenabídl.

Na 47. ročníku v roce 2012 se opět objevil ukrajinský snímek. Jednalo se o ročník s počtem 11 471 akreditovaných návštěvníků, uskutečnilo se 410 filmových představení s návštěvností 121 070 diváků a celkový počet filmů byl 218.

Dům s věžičkou (Дом с башенкой) je název filmu Evy Neymann (Ева Нейман), což je režisérka a scénáristka celého filmu. Vystudovala práva a také filmovou režii na univerzitě v Německu. Natočila několik dokumentů, které byly představeny na několika festivalech. Film *Dům s věžičkou* byl oceněn na karlovarském festivalu ve skupině filmů s názvem Na východ od západu. Tento film vznikl na motivy povídky spisovatele Fridricha Gorenštejna.

Jedná se o příběh malého chlapce, který putuje společně se svou matkou za dědečkem. Cestují vlakem a kvůli tomu, že je matka nemocná, musejí z vlaku vystoupit. Nakonec je matka hospitalizována v nemocnici. Celý příběh probíhá v zimě za období Sovětského svazu. Společnost je už velmi unavena válkou, která trvá dlouho. Kromě toho se lidé k sobě chovají lhostejně, jsou si cizí a trpí nedostatkem jídla. Tohle hrůzostrašné období podtrhuje i černobílé zobrazení filmu, zajímavé je i nazírání na svět chlapeckýma očima.

Další ročník byl již 48. a konal se v roce 2013. Počet akreditovaných návštěvníků se v tomto roce navýšil na 12 028. 128 031 byl počet návštěvníků, kteří navštívili 461 filmových představení. Celkově bylo uvedeno 235 filmů.

Film *Paradžanov (Параджанов)* je režisérskou tvorbou dvou autorů. Jedná se o Sergeho Avedikiana (Серж Аведикян) a Oleny Fetisovou (Олена Фетисова). Serge

---

⁶⁰ VLASÁK, Zbyněk. *Obrazům už nevěřme*. Režisér Sergej Loznica o svém novém filmu Donbas. *Novinky.cz*[online]. 2018, 24. července 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/478360-obrazum-uz-neverme-reziser-sergej-loznica-o-svem-novem-filmu-donbas.html>.

Avedikian je herec, režisér a scénárista původem z Arménie. Nyní ale žije ve Francii. Je zajímavostí, že film *Paradžanov* nejen režíroval, ale také v něm hrál titulní roli. Kromě toho se jedná o jeho první celovečerní hraný snímek. V roce 2010 získal cenu za nejlepší krátký animovaný film na festivalu v Cannes. Olena Fetisova vystudovala filmovou školu v Moskvě. Mimo jiné je také zakladatelkou produkční společnosti, ve které vznikl i film *Paradžanov*, což je její debut v roli režisérky hraného celovečerního filmu.

Ve filmu *Paradžanov* je zobrazen životopis úspěšného režiséra arménského původu Sergeje Paradžanova. Tento velikán patří k nejoriginálnějším filmovým tvůrcům 20. století. Tvůrci zde zobrazují Paradžanova při vzniku svých úspěšných snímků jako například *Barvy granátového jablka*. Kromě toho je zde ale zobrazena i nelehká událost v jeho životě, kdy byl komunistickým režimem vězněn. Diváci zde můžou vidět úspěšného umělce, ale zároveň úplně obyčejného člověka, který má také své chyby.

Následující 49. ročník v roce 2014 nabídl hned 3 filmy z ukrajinské produkce. Tento ročník navštívilo 12 433 akreditovaných návštěvníků a 130 987 diváků navštívilo 478 filmových představení, které byly na festivalu. Také bylo uvedeno 245 filmů.

První z trojice filmů má název *Kmen (Племя)*. I u tohoto filmu je režisér tvůrcem scénáře. Jedná se o Myroslava Slabošpuckého (Мирослав Слабошпицький), který vystudoval filmovou režii v Kyjevě. Mimo jiné také pracoval ve filmovém studiu jak v Kyjevě, tak i v Petrohradě. Nominaci na cenu Evropské filmové akademie dostal za snímek *Jaderný odpad*. Za film *Kmen*, svůj celovečerní debut, získal tři ocenění na festivalu v Cannes. Ve filmu se netradičně objevuje znaková řeč, což může být jistě originální, ale pro některé diváky také velmi nelehké.

Film vypráví o mladíku Sergejovi, trpícím hluchotou a zároveň němotou. Nastoupí do internátní školy, specializované přímo pro lidi s tímto problémem. Aby zapadl do skupiny s těmi, kteří zde žijí, stává se jedním z nich, tzv. členem kmenu. Lidé v kmenu například kradou, šikanují a přepadávají ostatní lidi nebo jsou závislí na drogách. Postupně se s tím sžívá a zvyká si. Do tohoto kmenu patří i dívka, které projeví své city, což mu způsobí problémy, ze kterých nelze uniknout. Kritici na tomto filmu ocenili zejména originální zpracování a uznali, že ne vždy jsou slova potřeba. Díky nevšednímu

a zajímavému tématu získal snímek pozornost na několika festivalech po celém světě, což u ukrajinských filmů není úplně běžné.⁶¹

Další film *Majdan (Майдан)* je dílem jak ukrajinské produkce, tak i nizozemské. Na režii, scénáři i produkci se opět podílel jeden člověk. Jedná se o Sergeje Loznice (Сергій Лозниця), kterého jsem již zmínila, když jsem popisovala 45. ročník a jeho film *Moje štěstí*. Je to jeden z prvních filmů o této události. Název *Majdan* pochází od názvu Náměstí nezávislosti (ukrajinsky Майдан Незалежності), a jak už sám ukrajinský název napovídá, jedná o náměstí v Kyjevě, kterému se zkráceně říká Majdan. Na tomto místě probíhaly protesty v důsledku pozastavení přípravy podepsání asociační dohody s Evropskou unií v roce 2003. Kromě této události zde probíhala i tzv. Oranžová revoluce. A právě o takových protestech a povstáních celý film je. Navíc se jedná o úplně první film Loznice. Předtím se věnoval pouze dokumentům.⁶²

A posledním představeným filmem tohoto ročníku je film *Schůzky naslepo (Слепые свидання)*. I na tomto filmu pracovaly dvě země – Gruzie a Ukrajina. Režisérem díla je Levan Koguashvili (Леван Когуашвили). Zkušenosti s filmařskou prací získal při studiu kinematografie v Moskvě. Také studoval na newyorské univerzitě a několik let v New Yorku i žil a věnoval se dokumentární tvorbě. Svůj první hraný film s názvem *Dny na ulici* natočil po návratu domů. Tento film byl oceněn na MFF v Rotterdamu. Patří mezi nadějně talentované umělce gruzínské kinematografie.

Film *Schůzky naslepo* vypráví o dvou kamarádech, kteří pracují na stejné škole. Sandro je učitelem dějepisu, Iva byl dříve fotbalista a nyní je trenérem. I přesto, že je oběma mužům téměř čtyřicet let, jsou svobodní. Lásce se ovšem nebrání a snaží se ji nalézt. Společně se chtějí vydat na víkend k moři, a proto si chce Sandro půjčit auto od svých rodičů. Nakonec vše dopadne tak, že jeho rodiče jedou s nimi. U moře se seznámili se

---

⁶¹ BUBRÍN, Martin. Recenze: Kmen – hluchoněmý film, který vás nechá beze slov. *Filmserver.cz* [online]. 2015, 16. 10. 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://filmserver.cz/clanek/8686/kmen/>.

КОЛОДІЙЧИК, Ірина. «ПЛЕМ'Я» – АРТ-ХАУСНЕ КІНО ЧИ ОРИГІНАЛЬНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ТРИЛЕР?. *Наше слово* [online]. 2015, 12. 7. 2015 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.nasze-slowo.pl/plemya-art-hausne-kino-chi-origina/>.

⁶² Slovem roku je „majdan“. Známe ho z Kyjeva. Co to vlastně je?. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2014, 21. února 2014 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/54725/slovem-roku-je-majdan-zname-ho-z-kyjeva-co-to-vlastne-je.html>.

КАРП'ЯК, Олег. Десять фільмів про Майдан. *BBC* [online]. 2014, 19. listopadu 2014 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/11/141119_films_maidan_ko.

ženou, která je zde se svou dcerou. K tomu všemu začne mít zájem o Sandra. Vyskytne se zde však problém – její manžel, který je ve vězení, má být propuštěn na svobodu.

Jubilejní 50. ročník festivalu proběhl v roce 2015. Opět se ho účastnilo mnoho diváků – 135 105, bylo uvedeno 226 filmů a počet akreditovaných návštěvníků se vyšplhal na počet 12 857.

50. ročník také nabídl filmy ukrajinské produkce. *Píseň písní (Песнь песней)* je třetí celovečerní film režisérky a scénáristky Evy Neymannové (*Ева Нейман*), která se na karlovarském festivalu v minulosti už ukázala. Zmiňovala jsem se o ní u filmu *Dům s věžičkou*. Za *Píseň písní* získala na karlovarském festivalu zvláštní uznání, a dokonce zde proběhla světová premiéra. Jak sama řekla, k vytvoření tohoto díla ji inspiroval Šolom Alejchem, jehož literaturu poznala již v dětství díky svému dědečkovi.

Film ukazuje krásu dětské lásky mezi malým Šimkem a jeho sousedkou Buzji. Když oba dospějí, objevují se pochyby o naplnění jejich lásky.⁶³

Druhý ukrajinský snímek vytvořil Ostap Kostyuk (*Остап Костюк*) pod názvem *Živoucí oheň (Жива ватра)*. Tento umělec absolvoval studium historie a divadelních studií. Nejprve se živil jako herec. Na prvním filmu *Manu i kapusta* spolupracoval s Oleksandrem Pozdnyakovem. Jeho samostatně vytvořeným dílem je právě dokument *Živoucí oheň*, který měl na tomto festivalu evropskou premiéru. Jedná se o dokument zobrazující příchod jara, kdy se tři samotáři vydávají na každoroční pouť, kterou vykonávali i jejich otcové a dědečkové. Jedná se o desetiletého chlapce, jeho kmotra Vasyla a starého vdovce Ivana. Na nějakou dobu opouštějí své rodiny a vydávají se do neznámých míst bez civilizace.⁶⁴

V roce 2016 se konal 51. ročník festivalu. Celkem se ho zúčastnilo 13 224 akreditovaných návštěvníků. K dispozici bylo 507 filmových představení, která

---

⁶³ Křišťálový glóbus chce i filmový ráj vybudovaný uprostřed ukrajinské reality. *Novinky.cz* [online]. 2015, 23. června 2015 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2015/372951-kristalovy-globus-chce-i-filmovy-raj-vybudovany-uprostred-ukrajinske-reality.html>.

DVOŘÁK, Stanislav. Lásky z židovského „šetlu“. *Židovská obec v Praze* [online]. [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/laska-z-zidovskeho-stetlu>.

⁶⁴ КОЛОДІЙЧИК, Ірина. «ЖИВА ВАТРА» – ФІЛЬМ ПРО ЛЮДЕЙ ВИСОКИХ ГІР. *Наше слово* [online]. 2015, 19. 7. 2015 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.nasze-slowo.pl/zhiva-vatra-film-pro-lyudey-visoki/>.

navštívilo 135 105 diváků. Počet prodaných vstupenek se vyšplhal na číslo 138 341. Celkově tento ročník nabídl 200 filmů.

Z ukrajinské produkce se na tomto ročníku objevil dokument *Příbuzní* (*Родные*) od režiséra Vitalije Manského (Віталій Манський). Manskij se narodil na Ukrajině. Studoval obor kamera na univerzitě v Moskvě, a díky tomu se tam i přestěhoval. Stal se také scénáristou a pracoval jako moderátor pořadu Real Cinema. Za své unikátní snímky získal řadu ocenění. Na karlovarském festivalu v roce 2013 získal jeho dokument *Roura* cenu za nejlepší dokumentární film. Svou tvorbu představil i na několika mezinárodních festivalech, například v Moskvě, Amsterdamu, Berlíně, San Franciscu, Cannes a jinde. Kromě toho se stal i vydavatelem internetového magazínu o dokumentech nebo také zastává funkci prezidenta filmového festivalu v Moskvě Artdokfest. Nyní žije v Lotyšsku. Jedním z důvodů přestěhování je i to, že jako prezident filmového festivalu není spokojen s tím, jak jsou některé filmy v Rusku, například s tématem Stalinovy smrti, extremisty schválně narušeny, a nebo úplně přerušeny. Ruské úřady s tím nic nedělají, spíše naopak očerňují pořadatele festivalu z fašistických myšlenek.⁶⁵

V dokumentu *Příbuzní* vypráví autor o své rodině, o své zemi, nebo také o rozpolcenosti Ukrajiny. Podle něj je to jeho nejosobnější film, který kdy natočil. Mimo jiné si je vědom chyb, které Rusko vůči Ukrajině způsobilo, a jako občan Ruska se cítí za tyto problémy zodpovědný.⁶⁶

52. ročníku v roce 2017 se účastnilo 13 734 akreditovaných diváků. Během festivalu proběhlo 505 filmových představení. Celkový počet uvedených filmů byl 207.

V tomto roce se na festivalu představily dva ukrajinské filmy. První z nich nese název *Střemhlav* (Стрімголов). Je to snímek režisérky a scénáristky Mariny Stepanske (Марина Степанська), což je ukrajinská filmařka, která vystudovala Kyjevskou národní

---

⁶⁵ NOVOMESTSKÁ REMUNDOVÁ, Ivona a Zbyněk VLASÁK. Putin? Je to i moje vina. Vitalij Manskij vyhrál ve Varech s dokumentem Svědkové Putinovi. *Novinky.cz* [online]. 2018, 25. července 2018 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/478362-putin-je-to-i-moje-vina-vitalij-manskij-vyhral-ve-varech-s-dokumentem-svedkove-putinovi.html>.

⁶⁶ DAFilms uvádí retrospektivu Vitalije Manského s exkluzivní ukázkou z filmu Svědkové Putinovi soutěžícím ve Varech. *25fps* [online]. 2018, 27. června 2018 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2018/dafilms-manskij/>.

Dokumentarista Vitalij Manskij: Rusko se dopustilo strašné chyby. *Česká televize* [online]. 2016, 6. 7. 2016 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1838759-dokumentarista-vitalij-manskij-rusko-se-dopustilo-strasne-chyby>.

divadelní, filmovou a televizní univerzitu. Zkušenosti s divadlem také získala v experimentálním divadle Škola. Za svůj krátký film *Čoloviča robot* získala ocenění na MFF v Oděse a na MFF v Kyjevě. Co se týká filmu *Střemhlav*, jedná se o její celovečerní prvotinu.

Střemhlav je psychologické drama o životě dvou mladých lidí, hledajících cestu ve svém životě. Anton je mladý muž, vracející se z léčebny, kde řešil problém se závislostí. Již od dětství se o něho stará jeho velmi zásadový dědeček. To platí i nyní, kdy chce, aby byl, co nejdál od města, jež ho může svádět k různým nekalostem. Dívka Káťa, s níž se Anton seznámí, má odcestovat za svým přítelem, se kterým se seznámila při revoluci na Majdanu. Seznámení těchto dvou hrdinů jim dává novou jiskru a nasměruje jejich životní cestu. Aktuálně probíhající události příliš nevnímají. Film poukazuje na mladou generaci, často hledající smysl života a směr, kterým se vydat. Vzhledem k tomu, že se jedná o ukrajinský film, je obvyklým problémem těchto mladých lidí porevoluční Ukrajina, v níž hledají své místo. Co se týká recenzí, tak jeden z kritiků snímku vytkl, že hlavní hrdinové v některých momentech přehánějí své emoce, což nepůsobí vždy přesvědčivě.⁶⁷

Druhý film, který pochází ze slovenské a ukrajinské koprodukce, se jmenuje *Čára (Луння)*. Ani u tohoto snímku není výjimkou, že režisér je zároveň i scénárista. Jedná se o Petera Bebjaka (Петер Беб'як), slovenského režiséra, herce nebo také producenta. Vystudoval herectví a režii na VŠMU v Bratislavě, kde nyní od roku 2012 pracuje jako pedagog. Kromě toho se věnuje i produkci společnosti DNA Production. Úspěchy slavil již při studiu, kdy získal za snímek *Štefan* cenu za nejlepší film na studentském festivalu Áčko nebo také na MFF v Trenčianských Teplicích. Mezinárodní úspěch získal díky filmu *VoiceS*. V televizní tvorbě se nejvíce projevil při dokumentárním seriálu

---

⁶⁷ SVOBODA, Martin. Recenze: Film *Střemhlav* ukazuje, kudy by se ukrajinské filmy mohly dostat do Evropy. *Aktuálně.cz* [online]. 2017, 26. 11. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/recenze-film-stremhlav-ukazuje-kudy-se-ukrajinskefilmy-mohou/r~15f3c6eed2d511e794dbac1f6b220ee8/>.

FIALA, Adam. Recenze: Film *Střemhlav* je sondou do lásky, méně už do současné Ukrajiny. *Česká televize* [online]. 2017, 4. 7. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/filmovy-festival-v-karlovych-varech/recenze-na-festivalove-filmy/2172130-recenze-film>.

Týden ukrajinského filmu zahájí snímek *Střemhlav*. *Týden.cz* [online]. 2017, 19. 11. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/film/tyden-ukrajinskeho-filmu-zahaji-snimek-stremhlav_455241.html.

Střemhlav. *Kino ATLAS* [online]. [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <http://www.kinoatlas.cz/klient-181/kino-52/stranka-735/film-187629>.

Najväčšie kriminálne prípady Slovenska. Za svou tvorbu získal řadu ocenění a důkazem toho je i cena za režii právě u filmu *Čára*, který byl představen na tomto festivalovém ročníku. Kromě toho byl také nominován na Oscara. Pro české diváky může být zajímavostí to, že spolupracoval na velkém množství kriminálek, například *Prípady 1. oddělení*, *Kriminálka Anděl* nebo třeba *Specialisté*.⁶⁸

Film *Čára* je surové drama, které pojednává o událostech na slovensko-ukrajinských hranicích. Původní úmysl autorů měl být takový, že se bude jednat o černou komedii, ale nakonec se humor ve filmu téměř neobjevuje. Je to příběh o muži Adamovi, který je milující otec své dospívající dcery, ale zároveň i vedoucí pašeráckého gangu. Přes hranice pašují vše, o co je zájem, nejvíce však cigarety nebo migranty. Na své kolegy je velmi tvrdý, což potvrzuje i to, že když jeden z nich nesplnil pravidla, přišel o prst. Působí také velmi autoritativně, a proto není divu, že i přesto, že je dennodenně svědkem násilí a podvodů, všechno s přehledem zvládá. To nelze říct o jeho rodině, která kvůli tomu všemu trpí. Hlavně kvůli tomu se mu rozpadají vztahy s těmito lidmi a cítí se čím dál tím více sám. Příběh se odehrává v období, kdy se Slovensko chystalo vstoupit do Schengenského prostoru, kdy pašování přes hranice téměř vymizelo. Komplikace přicházejí i ve chvíli, kdy se nepodaří jedna z dodávek a nastávají další problémy.⁶⁹

Podle toho, co jsem se dočetla, název *Čára* znamená jak hranici mezi jednotlivými státy, tak i pomyslnou hranici, kterou dokáží někteří lidé kvůli vlastnímu obohacení překročit. Filmařům se navíc dobře podařilo zachytit reálné prostředí a pravou tvrdou povahu obyvatel. Po zhlédnutí si někteří lidé mysleli, že děj je v některých částech až přehnaný a realita tak strašná není. To ale vyvrátil jeden z diváků, který pracoval na

---

⁶⁸ Čára: recenze filmu. *AVmania.cz* [online]. Praha, 2017, 27. října 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://avmania.e15.cz/cara-recenze-filmu>.

⁶⁹ Film Čára je drsné drama o pašerácích všeho možného. *T3mag.cz* [online]. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <http://www.t3mag.cz/film-cara>.

Recenze: Čára vás vezme na drsný výlet. *Totalfilm.cz* [online]. 2017, 29. 10. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.totalfilm.cz/2017/10/recenze-cara-vas-vezme-drsny-vylet/>.

Recenze: Východňárský pašerácký thriller Čára zaspal svůj den slávy. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2017, 22. října 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/cara-recenze-bebjak.A171020_135154_filmvideo_ts.

GREGOR, Jan. Recenze: Film Čára otevírá východňárský polosvět, o kterém nemáme ani potuchy. *Aktuálně.cz* [online]. Praha, 2017, 4. 7. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/recenze-film-cara-otevira-vychodnarsky-polosvet-o-kterem-nem/r~6e92800c609211e7bc2d0025900fea04/>.

Čára: recenze filmu. *AVmania.cz* [online]. Praha, 2017, 27. října 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://avmania.e15.cz/cara-recenze-filmu>.

slovensko-ukrajinské hranici jako celník, který řekl, že skutečnost byla v některých případech ještě několikrát horší, než líčí film. I přesto, že se jedná o velmi surové a temné téma, snímek velmi dobře obstál nejen u kritiků, ale i u diváků. Například v některých recenzích se kritikům líbilo, že filmaři dokázali skloubit drsné téma s vtipnými prvky.⁷⁰

Minulý rok, tedy v roce 2018, se konal 53. ročník a jedná se o zatím poslední ročník. Další se bude konat tento rok. 13 080 byl počet akreditovaných návštěvníků. K dispozici bylo možné na festivalu zhlédnout 501 filmových představení a 236 filmů.

První film vznikl v koprodukcí Německa, Francie, Ukrajiny, Rumunska a Nizozemska a jmenuje se *Donbas (Донбас)*. O režii a scénář se postaral Sergej Loznica (Сергій Лозниця), o kterém jsem psala již u filmů *Moje štěstí* a *Majdan*. Světovou premiéru měl tento film na festivalu v Cannes. Odtud si režisér odnesl ocenění za nejlepší režii.

Snímek *Donbas* má stejný název jako celá tragická událost. Té se také říká Donbas neboli válka na východní Ukrajině. Jedná se o válku mezi armádou Ukrajiny a proruskými separatisty, kteří mají podporu v Rusku. Podle režiséra na tuto událost většina médií nyní zapomíná, ale pravda je taková, že tento konflikt neustále pokračuje. Každý den je zabito několik vojáků, ale jelikož je to na denním pořádku, není to pro média žádná velká novinka, a proto je tato válka už opomíjena. Navíc média mají sklon k tomu, aby si často některé situace domýšlely a přibarvovaly. My jako diváci jim pak naivně věříme a nepátráme po pravdě. Ve filmu režisér zobrazuje názory více lidí, kteří vidí situaci rozdílně. Scénář vytvořil díky videím na internetu nebo z různých vyprávění. Někdy musel ale příběhy lidí trochu pozměnit, ale nebyly nudné. Režisér natočil film možná právě kvůli tomu, aby na celou tragédii upozornil, a informoval veřejnost o tom, že stále existuje a je nutné ji jakkoliv vyřešit. Sergej Loznica patří rozhodně k těm filmařům, kteří se zajímají o události v jeho zemi a je dobře, že o tom točí i filmy. V jednom z hodnocení kritik napsal, že režisér zde opět ukazuje jeho skvostnou filmařinu a talent.⁷¹

---

⁷⁰ Film Čára je drsné drama o pašerácích všeho možného. *T3mag.cz* [online]. 2017 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <http://www.t3mag.cz/film-cara>.

⁷¹ GAZDÍK, Jan, Adéla OČENÁŠKOVÁ a Tomáš KUNC. Grafika: Zkáza Donbasu pokračuje pátým rokem. Válka s Ruskem je tragičtější, než si umíme představit. *Aktuálně.cz* [online]. Praha, 2018, 12. 4. 2018 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/donbasarmada/r~94f2eca2880411e7aec7002590604f2e/>. Donbas. *Kinoscala.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z:

Posledním filmem, kterému se budu věnovat, je film *Vulkán (Вулкан)* režiséra a spoluscenáristy Romana Bondarčuka (Роман Бондарчук). Je tvůrcem dokumentu *Ukrajínští šerifové*, kteří se řadí k mezinárodně úspěšným dokumentům. Film *Vulkán* měl zde na festivalu světovou premiéru a jedná se o režiséřův první hraný snímek. Tento film vypráví o tlumočnicku Lukasovi, který se ztrácí ve stepi v jižní Ukrajině. Kromě toho si neví rady se svým životem a hledá správný směr. Na cestě za štěstím se setkává se zvláštními lidmi, ale i situacemi. Ve filmu je zobrazeno i charakteristické prostředí jižní Ukrajiny.

Závěrem této kapitoly bych ráda ve zkratce shrnula, zda se výše zmiňovaní filmaři tématy obsaženými ve svých filmech nějak podobají, zda řeší obdobné problémy, nebo naopak jsou jejich filmy úplně rozdílné.

Nejvíce tvůrci ve filmech zobrazují různé historické, ale i současné události. V každé zemi existovaly a existují problémy, jež znepokojují velký počet obyvatel. Téměř každý stát zažil v historii mnoho tragických chvil, které se navždy zapsaly do dějin. Někde byla situace horší, jinde o trochu lepší. Důležité je však to, abychom na tyto události nezapomínali, snažili se je připomínat i dalším generacím, a hlavně nikdy nedopustili, aby se minulost podobným způsobem opakovala.

Dalším tématem, hojně se objevujícím ve filmech, jsou sociální problémy lidí. Může se jednat o nějak nemocné lidi, nebo o ty, kteří se ocitají ve finanční krizi, a v důsledku toho například kradou nebo zabíjejí. S tím souvisí i téma hledání smysluplné životní cesty a sebe sama. V neposlední řadě poukazují filmaři na mafii a pašování v podstatě čehokoliv.

Kromě těchto nejvíce využitých témat se ve filmech objevilo téma lásky, umění nebo biografie osob. Z toho vyplývá, že motivy byly v některých případech hodně podobné, a otázkou zůstává, zda filmaři nechtějí dát najevo divákům a kritikům, co by nemělo zůstat bez povšimnutí.

<https://www.kinocala.cz/cz/film/donbas-8997>.

GÓRALIK, Mikołaj. Donbas, to je „Apokalypsa“ – rozhovor s režisérem Sergejem Loznicou. *INDiEFiLM*[online]. Praha, 2018, 6. 9. 2018 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <http://www.indiefilm.cz/2018/09/06/donbas-to-je-%E2%80%9Eapokalypsa%E2%80%9C-%E2%80%93-rozhovor-s-reziserem-sergejem-loznicou/>.

Díky rozborům těchto filmů jsem také zjistila, že jak ukrajinským, tak i českým snímkům se příliš nedaří uspět v jiných státech. Důvodem je hlavně financování, přesněji řečeno malá podpora filmových škol, ve kterých by byli vychováváni mladí lidé se zájmem o tento druh povolání. To stejné platí i při vzniku filmů samotných, kdy spousta z nich nemůže spatřit světlo světa právě kvůli nedostatku peněz. A nejde opomenout ani nutný předpoklad, aby filmaři točili snímky, za kterými si budou bezpodmínečně stát, budou mít originální obsah a budou na nich tvrdě pracovat jak oni, tak celý tým profesionálů. Až po odvedení precizní práce můžou uspět jak ve své zemi, tak i v zahraničí.⁷²

---

⁷² PŘIVŘELOVÁ, Iva. Českému filmu chybí koncepce a odvaha, říká producent Konečný. *E15* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/rozhovory/ceskemu-filmu-chybi-koncepce-a-odvaha-rika-producent-konecny-1341082>.

4. ZÁVĚR

Z názvu bakalářské práce vyplývá, že jsem se věnovala zejména ukrajinským filmům, které se objevily na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech. Kromě rozboru těchto filmů jsem se také rozhodla zjistit nějaké informace o vzniku filmu. Cílem mé práce byla hlavně analýza filmů vzniklých v ukrajinské produkci a koprodukcii. Tomuto cíli jsem věnovala celou praktickou část. Během pátrání po filmech na festivalu jsem zjistila, že údaje o spoustě starších ukrajinských filmů jsou náročné k dohledání, což mi potvrdila i jedna z organizátorek festivalu, se kterou jsem měla možnost komunikovat. V důsledku této skutečnosti jsem se ve své práci věnovala filmům od 36. ročníku až po 53. ročník. Vždy jsem nejprve zmínila, o kolikátý ročník se jedná, a popsala informace o počtu diváků a filmů, které bylo možné na jednotlivých ročnících zhlédnout.

Dalším bodem byl vždy film samotný, uvedení jeho názvu, jména režiséra a scénáristy. Překvapivým zjištěním pro mě bylo, že u většiny uvedených filmů byl režisér zároveň i scénáristou. Cílem bylo, abych o každém režisérovi nebo scénáristovi našla jeho biografii, což se mi povedlo. Některé z nich byly pro mě zajímavé. Důležité bylo také, abych vyhledala, zda byly filmy na karlovarském festivalu oceněny. Vždy jsem zároveň popsala film z hlediska obsahové stránky. U některých snímků jsem doplnila údaje od režiséra – zajímavé události, o nichž byl film natočen. Kromě toho se mi podařilo u několika z nich nalézt a v krátkosti popsat hlavní myšlenky kritiků. Díky rozborům těchto filmů jsem se dozvěděla nové informace nejen o nich, ale právě také i o problémech na Ukrajině v minulosti i současnosti, a také jsem zhlédla pár snímků, jež mě v průběhu analýzy zaujaly.

V závěru praktické části se mi podařilo shrnout, zda se filmaři u některých snímků shodli tématy nebo náměty. Zjistila jsem, že častým tématem byly hlavně události spojené s jejich zemí, sociální problémy, ale také láska dvou lidí nebo biografie známých osobností. Zajímala jsem se také o financování filmů, se kterým bývají mnohdy jak na Ukrajině, tak i v České republice problémy. I toto bývá pro filmaře překážka, aby uspěli se svými filmy v zahraničí.

V rámci teoretické části jsem se nejprve věnovala samotnému festivalu v Karlových Varech. Zjistila jsem informace o jeho historii a také jsem v této kapitole zmínila i některá fakta, díky kterým je festival jedinečný. Následně jsem pozornost soustředila na rozbor

a vznik filmu. Tato část byla pro mě velmi zajímavá, protože téměř každý z nás sleduje ročně nespočet filmů, ale vznik a práce s ním spojená jde už mimo nás. Právě tato kapitola by mohla upoutat každého diváka, kterého zajímají i podrobnosti a zákulisí této branže. V poslední kapitole této části jsem se zabývala krátkým souhrnem vývoje ukrajinské kinematografie.

Festival v Karlových Varech je rozhodně festival, který má nejen v České republice výborné jméno. Jeho návštěvnost rok od roku stoupá a organizátoři se všemi silami snaží, aby každý ročník byl tím nejlepším. Jsem ráda, že jsem se v rámci své práce mohla zabývat právě tímto tématem. Věřím, že tato bakalářská práce může být přínosná nejen pro fanoušky ukrajinské kinematografie a návštěvníky karlovarského festivalu, ale i pro všechny lidi zajímající se o film.

5. РЕЗЮМЕ

Темой данной работы является Обзор украинских фильмов на международном кинофестивале в Карловых Варах. Этот кинофестиваль является одним из самых посещаемых фестивалей в Чешской Республике, и его посещаемость увеличивается с каждым годом. Как следует из названия, в этой работе я рассматривала отдельные фильмы украинского производства, которые появились на фестивале. Кроме того, в эту категорию попадают фильмы, снятые совместно с украинским производством, то есть те, в которых украинские режиссеры участвовали вместе с режиссерами из другой страны.

В своей работе я рассматривала фильм 36 года, который был представлен, в 2001 году, свой перечень закончу 53 годом, потому что фильм был показан в прошлом 2018 году. Я также хотела бы отметить, что украинские фильмы уже успели появиться на этом фестивале до 36 года, но информацию о них было сложно найти, поэтому я выбрала данный временной диапазон. Следует отметить, что даже в этом диапазоне украинские фильмы вообще не появлялись в течение нескольких лет. Всего я представляю 22 фильма за 14 лет.

Целью моей работы было найти информацию об этих украинских фильмах, познакомиться с режиссерами и сравнить темы с содержанием картин. Кроме того, я изучала, как продвигается работа над фильмом и что для этого нужно. Также, я постаралась найти информацию об истории фестиваля в Карловых Варах, которая особенно могла бы заинтересовать его постоянных посетителей.

Данная бакалаврская работа разделена на теоретическую и практическую части, которые в свою очередь делятся на главы.

В теоретической части я, прежде всего, разбиралась с историей фестиваля. Я описываю здесь его начало, которое датируется в послевоенные годы. Начинаю с 1946 года это первый год фестиваля, который не был конкурсом, а был представлен в качестве шоу. Я также упоминаю, что местом проведения фестиваля тогда являлся, и актуальный на сегодняшний день, город – Карловы Вары. Однако в поисках информации, я узнала, что этот успешный фестиваль также проходил в окрестностях Марианских Лазней, и в какой-то момент даже предполагалось, что он будет

перенесен в Прагу. Я также описала некоторые события, которые имели прямое влияние на фестиваль в прошлом, например влияние Коммунистической партии во власти или вторжение войск Варшавского договора. Я также не могла не упомянуть информацию о том, что фестиваль пережил неудачные годы в течение многих лет и мог бы быть захвачен другим кинофестивалем, но в конце концов этого не произошло. Наоборот, в последние годы фестиваль стал очень популярен. Благодаря двум людям, которые способствовали этому, а именно чешскому актеру Иржи Бартошка, и критику и публицистке Еве Заораловой.

Следующий раздел посвящен Кинофестивалю сегодня, точнее каким он является в настоящее время. Я упоминаю некоторые специфические элементы, которые делают его привлекательным. Например, я сосредоточилась на самом городе Карловы Вары, который своей уникальностью подчеркивает особенную атмосферу. Я упомянула об открытости фестиваля для зрителей, потому что это не характерно для других международных событий такого типа.

Большую часть теоретической части, я посветила анализу создания фильма, в процессе которого я стала лучше понимать само его производство с самого начала, весь его процесс в целом и не в последнюю очередь, конец производства фильма, когда фильм закончен и может быть выпущен, например, в кинотеатрах. Эта часть была очень интересной для меня, потому что я никогда не слышала никакой конкретной информации о том как снимается фильм, и я думаю, что эта информация может открыть глаза недовольному зрителю, который думает, что его так легко и просто создавать, снимать и производить. Подробнее, например команда, без которой фильм невозможно выпустить, это работа продюсера, сценариста, режиссера, оператора, звукорежиссера, то есть весь персонал за кадром. Некоторые могут подумать, что эта часть неоправданно длинна, но я думаю, что было бы целесообразно описать все эти действия, прежде чем упомянуть какой-либо фильм. На основе анализа этих подготовительных работ к выпуску фильма и кратким изложением информации о развитии украинского кино вся теоретическая часть заканчивается.

Далее, в практической части, я рассматриваю основную тему бакалаврской работы, описание отдельных украинских фильмов. Для каждого года сначала было необходимо узнать дату фильма, количество фильмов в год и зрителей. Другим

пунктом всегда был сам фильм, его название, имя режиссера и сценарист. Для меня было интересно то, что режиссер был также и сценаристом большинства этих фильмов. Таким образом, мне было легко найти информацию о них, так как описание и анализ каждого фильма начинаются с краткой биографии режиссера и сценариста. Кроме того, я всегда искала информацию о том, получил ли фильм награды в одной из категорий на Карловарском фестивале.

Впоследствии я всегда посвящала себя фильму. Больше всего меня интересовал анализ контента, который является наиболее важным, чтобы заинтересовать зрителя. Некоторые фильмы описаны мной меньше, некоторые больше. Прослеживается, что обозревать новые фильмы проще, чем старые, больше информации, цвета и смены картинок. Большим преимуществом и помощью стали также интервью с создателями фильма. В результате я могла смотреть на содержание фильма через их взгляды, которые часто объясняли, почему они решили поднять ту или иную тему в фильме.

В конце практической части я подытожила, соглашаются ли создатели фильма с поднятой темой фильма в некоторых фильмах, и обнаружила, что фильмы часто снимаются о проблемах их страны как в настоящем, так и в прошлом. Некоторые режиссеры также согласились с социальными проблемами, с которыми сталкивается каждая страна. Помимо этих тем я также упомянула проблему украинского и чешского кино с нарушением границ за рубежом. Здесь я описала элементы, которые усложняют эту проблему. Как например, финансовый аспект, который часто является главной проблемой при создании фильма.

В конце бакалаврской работы я подытожила, достигла ли я поставленных целей. Благодаря анализу, который часто был вдохновляющим и интересным, я просмотрела некоторые картины, целью не стояло просмотреть картины полностью. Кроме того, некоторые из биографий режиссеров были также интересны для меня. Я бы упомянул, например, режиссера Питера Бебьяка, режиссера, который работал над несколькими криминальными сериалами, популярными в Чехии.

Целью моей работы было также узнать больше о создании фильмов. Почти все видят несколько картин в год и оценивают их как хорошие, плохие или средние. Никто не оценивает усилия, необходимые на всех этапах фильма. Я сама также

осознала это благодаря своей работе, и я уверена, что при оценке просматриваемых картин я учту хотя бы небольшую часть его создания.

Что не менее важно, я также хотела, чтобы цель этой работы была направлена на сам фестиваль в Карловых Варах. Он признан не только в Чешской Республике, но и за рубежом. Это большой успех для такой маленькой страны, как Чешская Республика, по сравнению с другими крупными государствами, где проводится аналогичный кинофестиваль. Было бы ошибкой не посетить этот фестиваль и не увидеть его качества.

В завершении, хочу сказать, что цели данной работы были достигнуты. В то же время отмечу, что в этой бакалаврской работе в основном содержатся источники из Интернета, особенно в практической части, так как необходимая информация была в основном доступна в Интернете.

6. ZDROJE

LITERÁRNÍ ZDROJE

- BORDWELL, David a Kristin THOMPSONOVÁ. Filmové umění a natáčení filmu. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6.
- KOKEŠ, Radomír D. Zvuk. *ROZBOR FILMU*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7756-0.
- MONACO, James. Technologie: obraz a zvuk. *JAK ČÍST FILM: Svět filmů, médií a multimédií*. Praha: Albatros nakladatelství, 2004. ISBN 80-00-01410-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- SMUTNÝ, Jakub. Historie karlovarského filmového festivalu: Od malé filmové přehlídky k největší kulturní události Česka. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2018, 16. dubna 2018 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/historie-filmovy-festival-karlovy-vary>.
- ZUMROVÁ, Michaela. Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech ve zpravodajství ČTK [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152477/>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce PhDr. Ludmila Trunečková, Ph.D.
- KOCOURKOVÁ, Adéla. Historie filmového festivalu Karlovy Vary. Jak to všechno začalo?. *TOPZINE* [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/historie-filmoveho-festivalu-karlovy-vary-jak-to-vsechno-zacalo>.
- Kino, první ukrajinské filmové natáčení 1896. *Ukrajinci.cz* [online]. Praha [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: http://www.ukrajinci.cz/o-nas/skola-detem-literatura/ukrajinska-skola+c12/kino-prvni-ukrajinske-filmove-nataceni-1896_2+a729.htm.

- Ukrajina. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina>.
- Pořady: Anglické jahody. *Česká televize* [online]. Praha [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10181372915-anglicke-jahody/>.
- Kultura: RECENZE: Anglické jahody představují svatou hereckou trojici zralou na České lvy. *IDNES.cz*[online]. Praha: iDNES.cz - Mirka Spáčilová, 2008 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/recenze-anglicke-jahody.A081108_133308_filmvideo_jaz.
- HEJDOVÁ, Irena. Anglické jahody: sovětská konzerva s něžnými okupanty. *Aktuálně.cz* [online]. 2008, 12. 11. 2008 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/anglicke-jahody-sovetska-konzerva-s-neznymi-okupanty/r~i:article:621822/>.
- ŠEBELOVÁ, Kateřina. Recenze na film: Anglické jahody. *The Epoch Times* [online]. 2008, 21. 11. 2008 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/200811216555/Recenze-na-film-Anglicke-jahody.html>.
- VLASÁK, Zbyněk. Obrazům už nevěřme. Režisér Sergej Loznica o svém novém filmu Donbas. *Novinky.cz*[online]. 2018, 24. července 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/478360-obrazum-uz-neverme-reziser-sergej-loznica-o-svem-novem-filmu-donbas.html>.
- BUBRÍN, Martin. Recenze: Kmen – hluchoněmý film, který vás nechá beze slov. *Filmserver.cz* [online]. 2015, 16. 10. 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://filmserver.cz/clanek/8686/kmen/>.
- КОЛОДІЙЧИК, Ірина. «ПЛЕМ'Я» – АРТ-ХАУСНЕ КІНО ЧИ ОРИГІНАЛЬНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ТРИЛЕР?. *Наше слово* [online]. 2015, 12. 7. 2015 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.nasze-slowo.pl/plemya-art-hausne-kino-chi-origina/>.

- Slovem roku je „majdan“. Známe ho z Kyjeva. Co to vlastně je?. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2014, 21. února 2014 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/54725/slovem-roku-je-majdan-zname-ho-z-kyjeva-co-to-vlastne-je.html>.
- КАРП'ЯК, Олег. Десять фільмів про Майдан. *BBC* [online]. 2014, 19. listopadu 2014 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/11/141119_films_maidan_ko.
- Křišťálový glóbus chce i filmový ráj vybudovaný uprostřed ukrajinské reality. *Novinky.cz* [online]. 2015, 23. června 2015 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2015/372951-kristalovy-globus-chce-i-filmovy-raj-vybudovany-uprostred-ukrajinske-reality.html>.
- DVOŘÁK, Stanislav. Láska z židovského „štetlu“. *Židovská obec v Praze* [online]. [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/laska-z-zidovskeho-stetlu>.
- КОЛОДІЙЧИК, Ірина. «ЖИВА ВАТРА» – ФІЛЬМ ПРО ЛЮДЕЙ ВИСОКИХ ГІР. *Наше слово* [online]. 2015, 19. 7. 2015 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.nasze-slowo.pl/zhiva-vatra-film-pro-lyudey-visoki/>.
- NOVOMESTSKÁ REMUNDOVÁ, Ivona a Zbyněk VLASÁK. Putin? Je to i moje vina. Vitalij Manskij vyhrál ve Varech s dokumentem Svědkové Putinovi. *Novinky.cz* [online]. 2018, 25. července 2018 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/478362-putin-je-to-i-moje-vina-vitalij-manskij-vyhral-ve-varech-s-dokumentem-svedkove-putinovi.html>.
- DAFilms uvádí retrospektivu Vitalije Manského s exkluzivní ukázkou z filmu Svědkové Putinovi soutěžícím ve Varech. *25fps* [online]. 2018, 27. června 2018 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2018/dafilms-manskij/>.
- Dokumentarista Vitalij Manskij: Rusko se dopustilo strašné chyby. *Česká televize* [online]. 2016, 6. 7. 2016 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1838759-dokumentarista-vitalij-manskij-rusko-se-dopustilo-strasne-chyby>.

- SVOBODA, Martin. Recenze: Film *Střemhlav* ukazuje, kudy by se ukrajinské filmy mohly dostat do Evropy. *Aktuálně.cz* [online]. 2017, 26. 11. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/recenze-film-stremhlav-ukazuje-kudy-se-ukrajinskefilmy-mohou/r~15f3c6eed2d511e794dbac1f6b220ee8/>.
- FIALA, Adam. Recenze: Film *Střemhlav* je sondou do lásky, méně už do současné Ukrajiny. *Česká televize*[online]. 2017, 4. 7. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/filmovy-festival-v-karlovyeh-varech/recenze-na-festivalove-filmy/2172130-recenze-film>.
- Týden ukrajinského filmu zahájí snímek *Střemhlav*. *Týden.cz* [online]. 2017, 19. 11. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/film/tyden-ukrajinskeho-filmu-zahaji-snimek-stremhlav_455241.html.
- *Střemhlav*. *Kino ATLAS* [online]. [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <http://www.kinoatlas.cz/klient-181/kino-52/stranka-735/film-187629>.
- Čára: recenze filmu. *AVmania.cz* [online]. Praha, 2017, 27. října 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://avmania.e15.cz/cara-recenze-filmu>.
- Film *Čára* je drsné drama o pašerácích všeho možného. *T3mag.cz* [online]. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <http://www.t3mag.cz/film-cara>.
- Recenze: *Čára* vás vezme na drsný výlet. *Totalfilm.cz* [online]. 2017, 29. 10. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.totalfilm.cz/2017/10/recenze-cara-vas-vezme-drsny-vylet/>.
- Recenze: Východňárský pašerácký thriller *Čára* zaspal svůj den slávy. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2017, 22. října 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/cara-recenze-bebjak.A171020_135154_filmvideo_ts.

- GREGOR, Jan. Recenze: Film Čára otevírá východňárský polosvět, o kterém nemáme ani potuchy. *Aktuálně.cz* [online]. Praha, 2017, 4. 7. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/recenze-film-cara-otevira-vychodnarsky-polosvet-o-kterem-nem/r~6e92800c609211e7bc2d0025900fea04/>.
- GAZDÍK, Jan, Adéla OČENÁŠKOVÁ a Tomáš KUNC. Grafika: Zkáza Donbasu pokračuje pátým rokem. Válka s Ruskem je tragičtější, než si umíme představit. *Aktuálně.cz* [online]. Praha, 2018, 12. 4. 2018 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/donbasarmada/r~94f2eca2880411e7aec7002590604f2e/>.
- Donbas. *Kinoscála.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://www.kinoscála.cz/cz/film/donbas-8997>.
- GÓRALIK, Mikołaj. Donbas, to je „Apokalypsa“ – rozhovor s režisérem Sergejem Loznicou. *INDiEFiLM*[online]. Praha, 2018, 6. 9. 2018 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <http://www.indiefilm.cz/2018/09/06/donbas-to-je-%E2%80%9Eapokalypsa%E2%80%9C-%E2%80%93-rozhovor-s-reziserem-sergejem-loznicou/>.
- PŘIVŘELOVÁ, Iva. Českému filmu chybí koncepce a odvaha, říká producent Konečný. *E15* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/rozhovory/ceskemu-filmu-chybi-koncepce-a-odvaha-rika-producent-konecny-1341082>.